

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski

Grudzień, 2016 r.

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Zamawiający:

Miasto Międzyrzec Podlaski
ul. Pocztowa 8
21-560 Międzyrzec Podlaski

Wykonawca:

Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Andrzej Karkowski
mgr inż. Łukasz Gińko
mgr Kamil Nabagło
mgr Wojciech Pająk

Grudzień, 2016 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	5
1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI	5
1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI	6
1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK	7
II. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA SPOŁECZNA	10
2.1. SFERA SPOŁECZNA – DANE PODSTAWOWE	10
2.2. PROBLEMY RYNKU PRACY	15
2.2.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	15
2.2.2. Wskaźnik - udział % osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	19
2.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH	21
2.3.1. Wskaźnik - liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	22
2.3.2. Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	24
2.4. PRZESTĘPCZOŚĆ – POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	26
2.4.1. Wskaźnik - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru	27
2.4.2. Wskaźnik - ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym	29
2.4.3. Wskaźnik - liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	31
III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA GOSPODARCZA	33
IV. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA ŚRODOWISKOWA	36
V. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	41

VI. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA TECHNICZNA.....	43
VII. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ w SFERZE SPOŁECZNEJ	44
VIII. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	47
SPIS TABEL	55
SPIS RYCIN	56

I. WSTĘP

1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne wobec czego Miasto Międzyrzec Podlaski przystąpiło do opracowania „Programu Rewitalizacji Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2017-2023”.

W celu opracowania diagnoz służących: wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu albo zmianie programu rewitalizacji oraz ocenie aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji Burmistrz zobowiązany jest przeprowadzić analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Należy podkreślić, że do roku 2023 samorządy mogą prowadzić działania w zakresie rewitalizacji biorąc pod uwagę dwie ścieżki działania. Podstawę prawną do uchwalenia programów rewitalizacji stanowią:

- art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1045 ze zm.),
lub
- art.14-24 ustawy o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r. poz. 1777 ze zm.).

Miasto Międzyrzec Podlaski zdecydowało, że program rewitalizacji przygotowuje w myśl ustawy o samorządzie gminnym. Prowadzenie rewitalizacji bez korzystania z rozwiązań ustawowych, tj. bez uchwalania GPR zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie o rewitalizacji nie jest przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W przypadku, w którym miasto chce się ubiegać o otrzymanie środków unijnych na projekty rewitalizacyjne musi opracować program rewitalizacji zgodny z wymaganiami wynikającymi z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (co do zasady – w aspekcie merytorycznym są to wymogi tożsame do ustawowych, jednak uproszczone są kwestie proceduralne), oraz z wymaganiami i wytycznymi, które zostały przyjęte przez Instytucję Zarządzającą RPO. Takim dokumentem są „Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim” przygotowane przez Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym.

Przed przygotowaniem właściwego programu rewitalizacji niezbędne jest jednak wskazanie obszarów będących w stanie kryzysowym, dla których sporządzony zostanie plan działań w zakresie rewitalizacji. Niniejszy dokument ma na celu wskazanie obszaru

zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska o charakterze społecznym, a także gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno – funkcjonalnym lub technicznym.

1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI

Dla potrzeb opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na cele sporządzenia Programu Rewitalizacji Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2017-2023, określono listę potencjalnych wskaźników. Służą one przedstawieniu przestrzennego zróżnicowania Miasta Międzyrzec Podlaski biorąc pod uwagę cechy wskazujące na kumulację negatywnych zjawisk.

Podstawą stwierdzenia na danym obszarze stanu kryzysowego jest występowanie problemów o charakterze społecznym. Jeśli destrukcyjne procesy społeczne współwystępują z innymi problemami o charakterze gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno – funkcjonalnym lub technicznym to niezbędne jest prowadzenie działań naprawczych.

Skalę negatywnych zjawisk powinny odzwierciedlać wskaźniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej jednostki.

Wśród cech, jakie mogą być wzięte pod uwagę do wyznaczenia obszarów kryzysowych są:

1. w sferze społecznej:
 - wysoka stopa bezrobocia,
 - wysoki poziom ubóstwa,
 - wysoka przestępczość,
 - wysoki wskaźnik przemocy w rodzinie,
 - niski poziom edukacji,
 - niewielka liczba organizacji społecznych / liczba członków (fundacje, stowarzyszenia),
 - niska frekwencja w wyborach.
2. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
 - degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
 - brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
 - niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
 - brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
 - niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
 - niski poziom obsługi komunikacyjnej,
 - deficyt lub niskiej jakości tereny publiczne.
3. w sferze gospodarczej:
 - niski stopień przedsiębiorczości,
 - słaba kondycja przedsiębiorstw.
4. w sferze środowiskowej:

- przekroczenie standardów jakości środowiska,
- obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska.

W niniejszym dokumencie zastosowano wybrane wskaźniki, które możliwie dobrze oddają zróżnicowanie poszczególnych obszarów Miasta Międzyrzec Podlaski oraz te, które można odnieść do wyznaczonych jednostek przestrzennych. Wszystkie wartości odniesiono do wartości referencyjnej. Szczegółowe dane w tym zakresie zawierają kolejne rozdziały niniejszego opracowania.

1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK

Uzyskanie porównywalności wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach możliwie podobnych do siebie jednostek przestrzennych. Powinny być to pewne całości pod względem funkcjonalnym, charakteryzujące się pewną spójnością społeczną i przestrzenną.

Autorzy niniejszego opracowania dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane zróżnicowanie w przestrzeni społeczno – gospodarczej i infrastrukturalnej Miasta Międzyrzec Podlaski.

Miasto Międzyrzec Podlaski jest gminą miejską. Cechuje się więc zróżnicowaniem jakościowym i ilościowym występujących problemów w poszczególnych jej obszarach. Jednocześnie wytyczne regionalne w zakresie rewitalizacji, wyraźnie wskazują, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20 % powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30 % mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

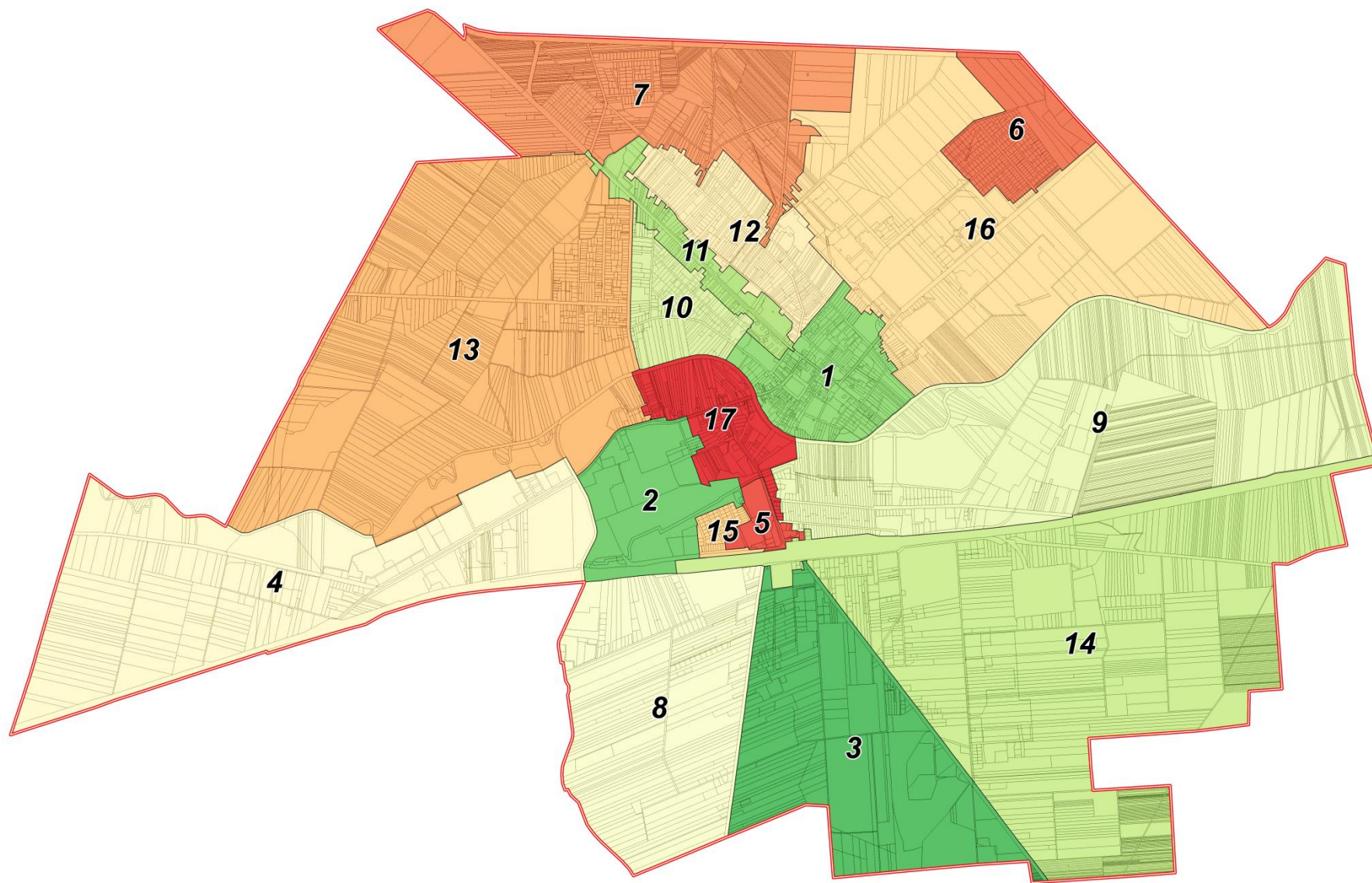
Zdecydowano, że najodpowiedniejszą formą jest analiza czynników występujących na terenie wydzielonych jednostek przestrzennych, których na terenie analizowanej jednostki wskazano 17.

Wydzielone jednostki przestrzenne nie wynikają z obowiązującego podziału Miasta Międzyrzec Podlaski, gdyż na terenie tej jednostki terytorialnej nie ma formalnego podziału na dzielnice czy osiedla. Jednak z racji konieczności prowadzenia analiz w poszczególnych obszarach Miasta, niezbędne było wydzielenie takich jednostek przestrzennych. Obejmują one obszary wewnętrznie spójne, wyróżniające się od sąsiednich, ze względu na charakter zabudowy, pełnione funkcje i występujące problemy. W ramach wydzielonych jednostek przestrzennych występują podobne problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne i techniczne.

Tabela 1. Liczba ludności oraz powierzchnia Miasta Międzyrzec Podlaski w podziale na obszary

Nr	Obszar	Liczba ludności ogółem	Udział (%) ludności obszaru w ogólnej liczbie ludności	Powierzchnia obszaru (ha)	Udział (%) powierzchni obszaru w ogólnej powierzchni Miasta
1	Zabytkowe Centrum Miasta	2 230	13,0	46	2,3
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	140	0,8	48	2,4
3	Żwirownia	454	2,7	138	6,9
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	331	1,9	206	10,3
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	998	5,8	8	0,4
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym - wschodzie	1 005	5,9	36	1,8
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	1 551	9,1	135	6,7
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	320	1,9	137	6,8
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	545	3,2	259	12,9
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	971	5,7	29	1,4
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	1 210	7,1	23	1,1
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	1 117	6,5	46	2,3
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	1 482	8,7	291	14,5
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	634	3,7	338	16,9
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	270	1,6	6	0,3
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym - wschodzie	3 378	19,7	222	11,1
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	475	2,8	35	1,7
suma		17 111	100,0	2003	100,0

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 1. Lokalizacja wydzielonych obszarów Miasta Międzyrzec Podlaski

Źródło: opracowanie własne

II. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA SPOŁECZNA

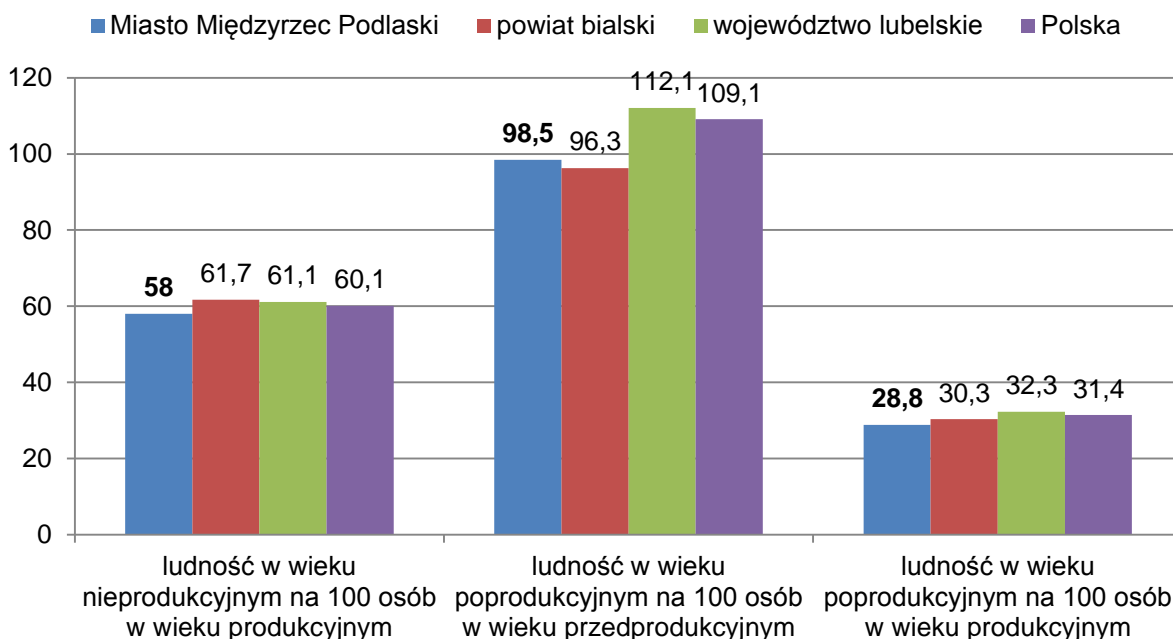
2.1. SFERA SPOŁECZNA – DANE PODSTAWOWE

W celu ogólnego przedstawienia danych dotyczących ludności Miasta Międzyrzec Podlaski odniesiono się do danych GUS, mimo że w części odbiegają one od statystyki prowadzonej przez Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski. Dzięki temu możliwe jest porównanie danych do informacji dotyczących powiatu bialskiego, województwa lubelskiego i Polski.

Zgodnie z danymi GUS, na koniec roku 2015 w Mieście Międzyrzec Podlaski faktycznie zamieszkiwało 17 024 osoby. Struktura ekonomiczna ludności, przedstawia się następująco:

- 1) grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym stanowi 18,5 % ogólnej liczby mieszkańców,
- 2) ludność w wieku produkcyjnym stanowi 63,3 % liczby mieszkańców,
- 3) ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 18,2 % ogólnej liczby ludności.

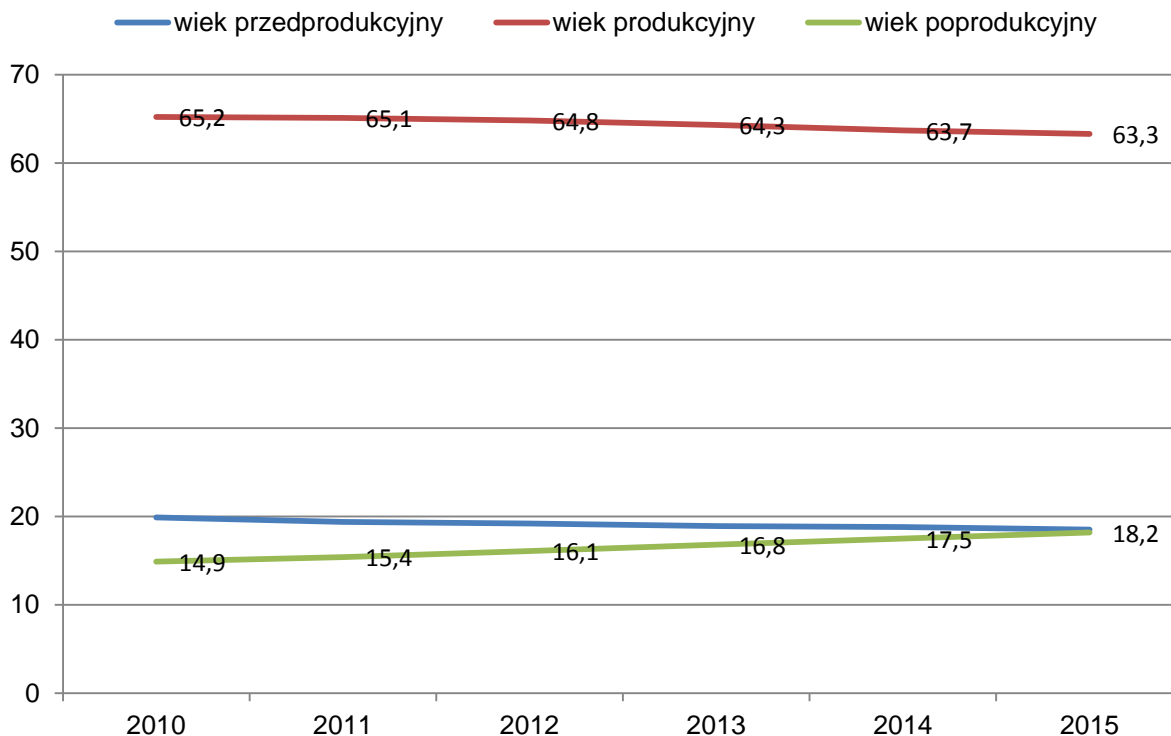
Wskaźniki obciążenia demograficznego przedstawiono w formie ryciny. Według danych na koniec roku 2015 wskaźniki obciążenia demograficznego w Mieście Międzyrzec Podlaski wskazują na stosunkowo wyższy niż w powiecie bialskim, udział ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. Z roku na rok obserwuje się starzenie się społeczeństwa. W wyniku tego procesu przybywa osób w wyższych grupach wiekowych, maleje natomiast liczba osób młodych. Wg danych za rok 2015 liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym jest niższa niż dla powiatu, województwa i kraju co jest zjawiskiem korzystnym.

Ryc. 2. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

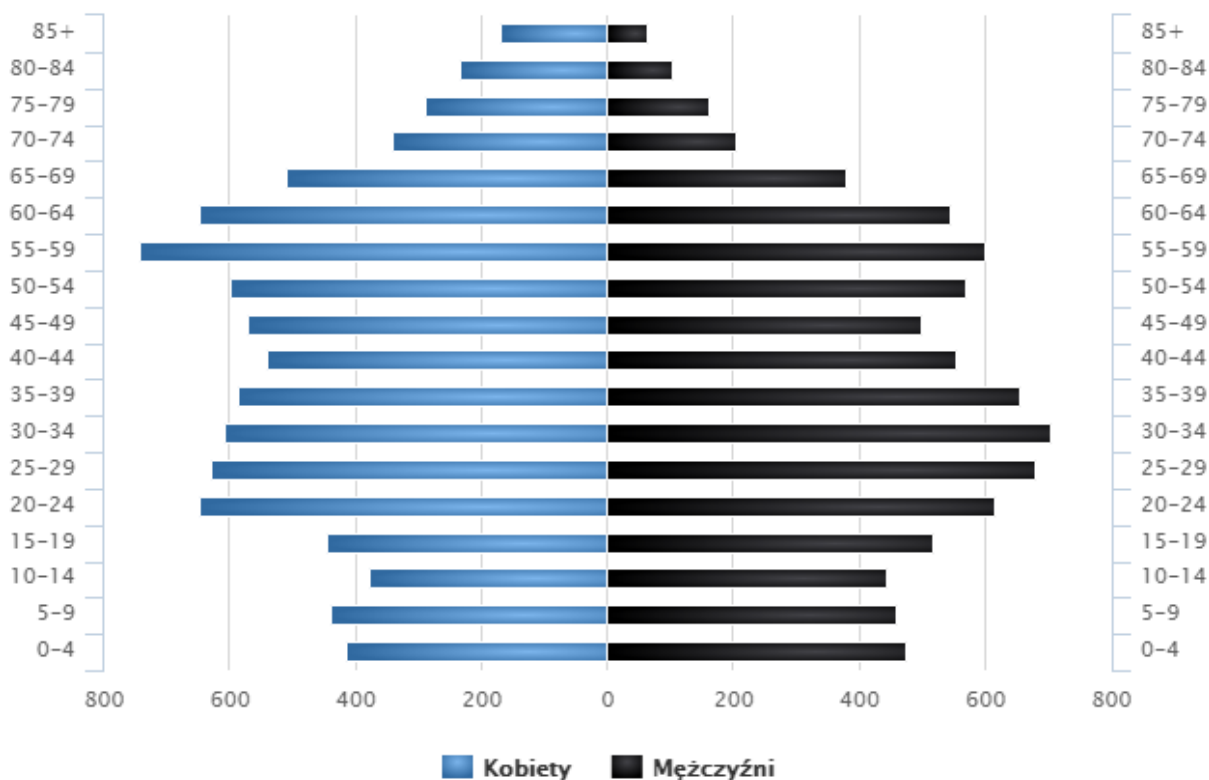
Problem starzenia się społeczeństwa analizowanej jednostki przeanalizowano w ujęciu lat 2010-2015 pokazując jak zmieniał się udział poszczególnych grup ludności. Wyraźnie zaznacza się spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym.

Ryc. 3. Udział poszczególnych grup ludności Miasta Międzyrzec Podlaski w latach 2010-2015

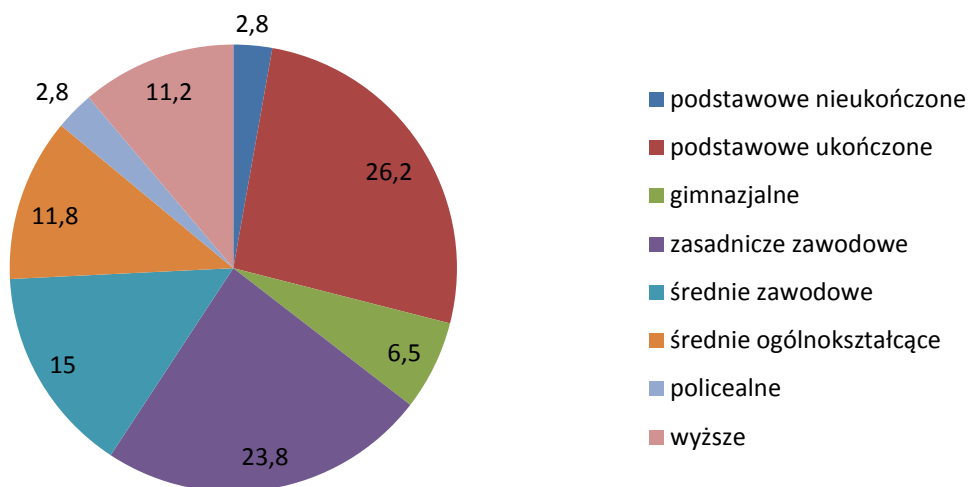
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu graficznego zobrazowania rozkładu wiekowego mieszkańców analizowanej jednostki przywołano dane GUS zgodnie ze stanem na rok 2015. Z analizy piramidy wieku wynika, że zarówno w przypadku kobiet jak i mężczyzn duże ilości osób reprezentują wiek 20-34 lat oraz 55-59 lat. W grupie osób najstarszych wyraźnie zaznacza się dominacja grupy kobiet nad liczbą mężczyzn, co wynika jeszcze z dużej śmiertelności mężczyzn w czasach II wojny światowej. W najmłodszych rocznikach udział kobiet i mężczyzn w strukturze ludnościowej jest wyrównany.

Ryc. 4. Piramida wieku mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski w roku 2015
Źródło: GUS

Biorąc pod uwagę ogólne dane dotyczące ludności Miasta Międzyrzec Podlaski przeanalizowano także poziom wykształcenia mieszkańców, który może mieć wpływ na możliwość podjęcia dobrej pracy czy wpływać na aktywność społeczno – gospodarczą w lokalnym środowisku. Z analizy zebranych danych wynika, że ludność z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym stanowi około 35,5 % ogółu mieszkańców. Kolejne 23,8 % posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe. Osoby z wykształceniem wyższym stanowią jedynie 11,2 % ogółu ludności.

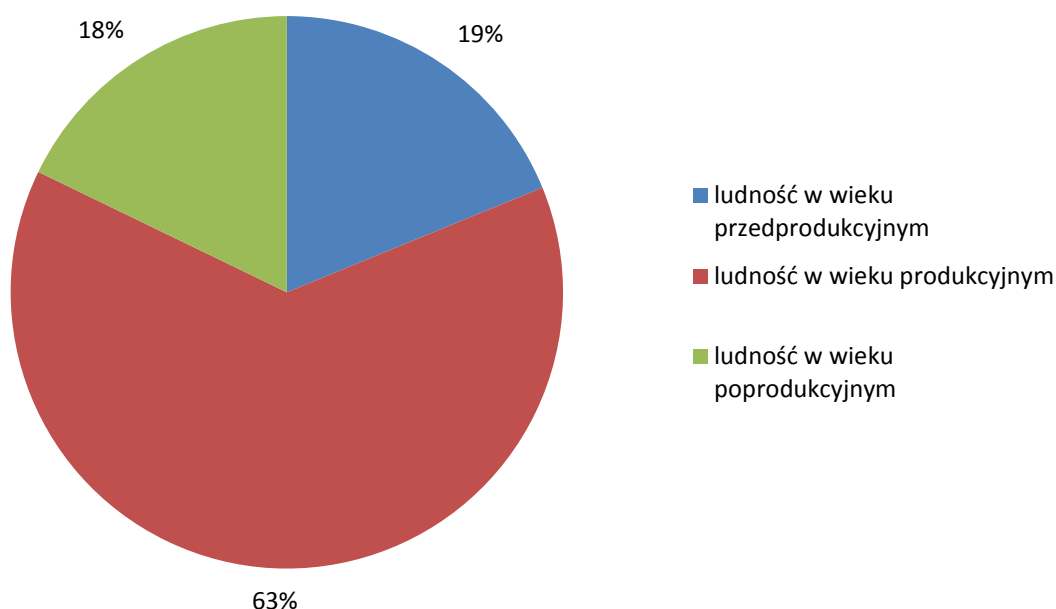

Ryc. 5. Struktura wykształcenia mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dalsze szczegółowe dane dotyczące struktury ludności zostaną przedstawione w oparciu o ewidencję samorządu terytorialnego. Jednak w niniejszym opracowaniu wskazane zostały również dane GUS. Jest to niezbędne do sporządzenia porównania danych dla Miasta z danymi dotyczącymi powiatu bialskiego, województwa lubelskiego i Polski.

Liczba ludności zamieszkująca Miasto Międzyrzec Podlaski, według ewidencji gminnej wynosi 17 111 osób. Obserwuje się widoczną spadkową tendencję w zmianach liczby ludności jednostki, co spowodowane jest odpływem ludności do większych miast oraz wyjazdami za granicę w celach zarobkowych.

Według ewidencji ludności prowadzonej przez Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie) wynosi ogółem 3 198 osób. Najwięcej, bo 10 902 jest osób w wieku produkcyjnym. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej), wynosi 3 011 osób. Strukturę ludności w ujęciu procentowym przedstawiono na rycinie.

Ryc. 6. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski

Liczbę ludności analizowanego obszaru przedstawiono w podziale na obszary i grupy wiekowe. Dane tabelaryczne pochodzą z ewidencji prowadzonej przez Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski.

Tabela 2. Liczba ludności Miasta Międzyrzec Podlaski w podziale na obszary i grupy wiekowe ludności

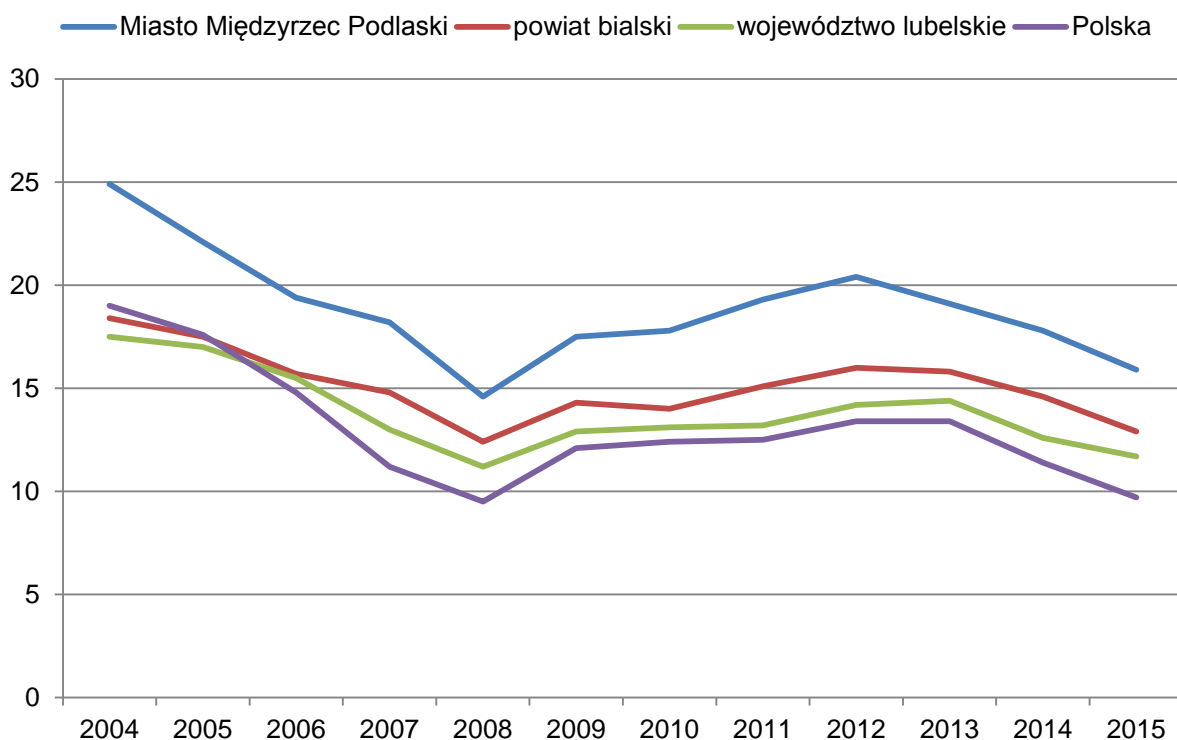
Nr	Obszar	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)
1	Zabytkowe Centrum Miasta	2 230	360	1 368	502
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	140	38	84	18
3	Żwirownia	454	116	283	55
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	331	82	207	42
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	998	161	529	308
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	1 005	206	716	83
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	1 551	313	997	241
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	320	71	205	44
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	545	92	353	100
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	971	196	566	209
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	1 210	260	698	252
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	1 117	231	693	193
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	1 482	292	941	249
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	634	116	420	98
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	270	51	149	70
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	3 378	570	2 344	464
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	475	43	349	83
suma		17 111	3 198	10 902	3 011

Źródło: Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski

2.2. PROBLEMY RYNKU PRACY

Zgodnie z danymi GUS stopa bezrobocia rejestrowanego w Mieście Międzyrzec Podlaski wyniosła na koniec 2015 roku 15,9% i była wyższa niż wskaźnik dla powiatu bialskiego, województwa lubelskiego i kraju. Analiza danych z wielolecia 2004-2015 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski od lat utrzymuje się na wysokim poziomie znacznie przekraczającym średnią dla Polski. Wśród kobiet bezrobocie kształtuje się na poziomie 14,3 %, a wśród mężczyzn na poziomie 17,4 %.

Dane o bezrobociu na poziomie miast są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i mieście. Zjawisko zostało przedstawione w formie wykresu.

Ryc. 7. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

W przyszłości należy podejmować działania mające na celu przyciągnięcie na opisywany teren inwestorów zewnętrznych, których działalność spowoduje powstanie nowych miejsc pracy.

2.2.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski zarejestrowanych było 1 028 bezrobotnych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono poniżej. W związku z tym, obecnie na terenie opisywanego obszaru

żyje znacznie większa ilość osób pozostających bez pracy, co należy okresowo diagnozować.

Tabela 3. Statystyka dotycząca osób bezrobotnych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski

Lp.	Obszar	Liczba osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 24 miesiące
1	Zabytkowe Centrum Miasta	233	141	73
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	24	16	8
3	Żwirownia	24	18	10
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	25	10	6
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	58	33	10
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	49	30	11
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	87	51	22
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	8	7	3
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	31	15	8
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	37	21	10
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	110	84	41
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	70	50	25
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	84	49	21
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	39	32	16
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	8	1	1
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	129	88	41
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja	12	6	4

Lp.	Obszar	Liczba osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 24 miesiące
	i Partyzantów			
	suma	1 028*	652*	310*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej

*- w statystyce PUP w Białej Podlaskiej funkcjonują również osoby nie posiadające meldunku, będące osobami bezrobotnymi. Z powodu braku możliwości przydzielenia takich osób do poszczególnych obszarów pominięto je w analizie. Takich osób bezrobotnych jest 33.

W analizowanym obszarze udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosi średnio 9,4 %. Jednak stopa bezrobocia dodatkowo uwzględnia wszystkie osoby będące aktywne zawodowo (nie tylko w wieku produkcyjnym). Dlatego należy stwierdzić, że faktyczna stopa bezrobocia jest wyższa, co zobrazowano wcześniej.

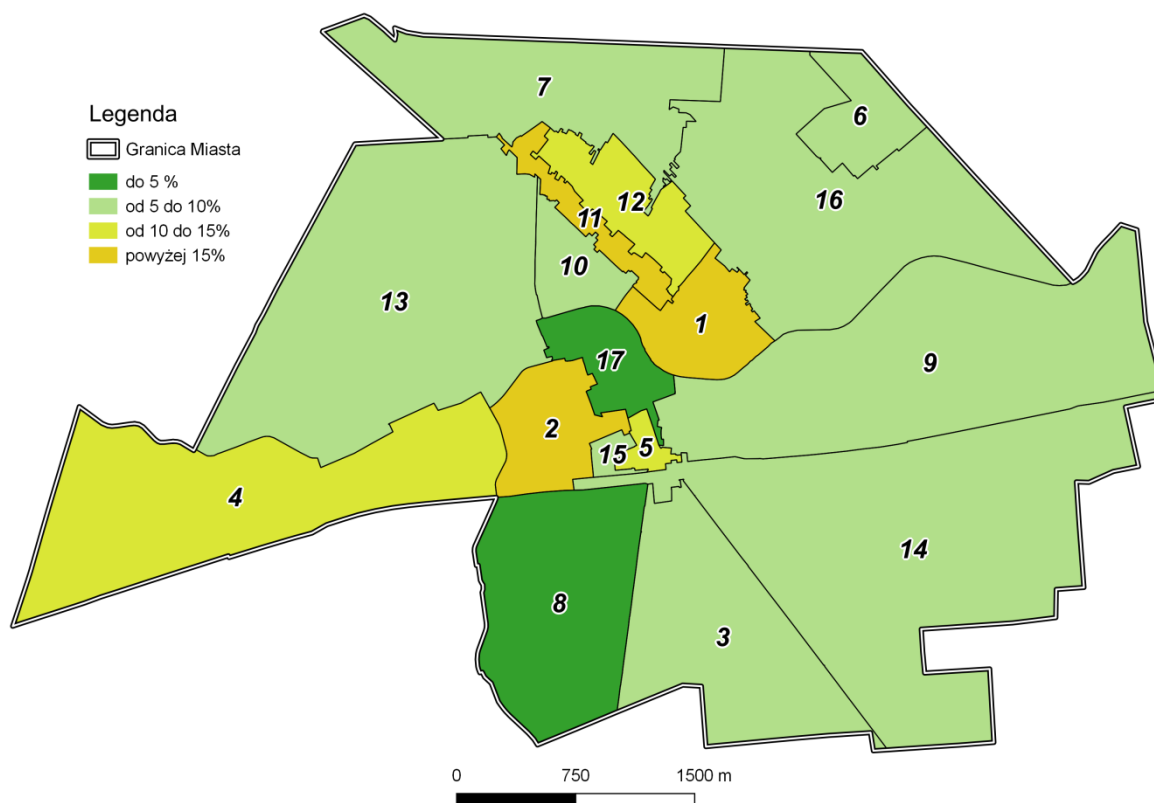
Tabela 4. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Lp.	Obszar	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba osób bezrobotnych	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
1	Zabytkowe Centrum Miasta	1 368	233	17,0
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	84	24	28,6
3	Żwirownia	283	24	8,5
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	207	25	12,1
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	529	58	11,0
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	716	49	6,8
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	997	87	8,7
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	205	8	3,9
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	353	31	8,8
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	566	37	6,5
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	698	110	15,8
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	693	70	10,1
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	941	84	8,9
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	420	39	9,3

Lp.	Obszar	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba osób bezrobotnych	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	149	8	5,4
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	2 344	129	5,5
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	349	12	3,4
suma		10 902	1 028	9,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski i Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej

Wszystkie obszary, które charakteryzują się dużą liczbą osób bezrobotnych w odniesieniu do ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym danego obszaru zaznaczono w tabeli tym pomarańczowym.

Ryc. 8. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – rozkład przestrzenny

Źródło: opracowanie własne

2.2.2. Wskaźnik - udział % osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski zarejestrowanych było 652 bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 12 miesięcy. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono poniżej.

W analizowanym obszarze udział bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 12 miesięcy w ludności w wieku produkcyjnym wynosi średnio 6,0 %.

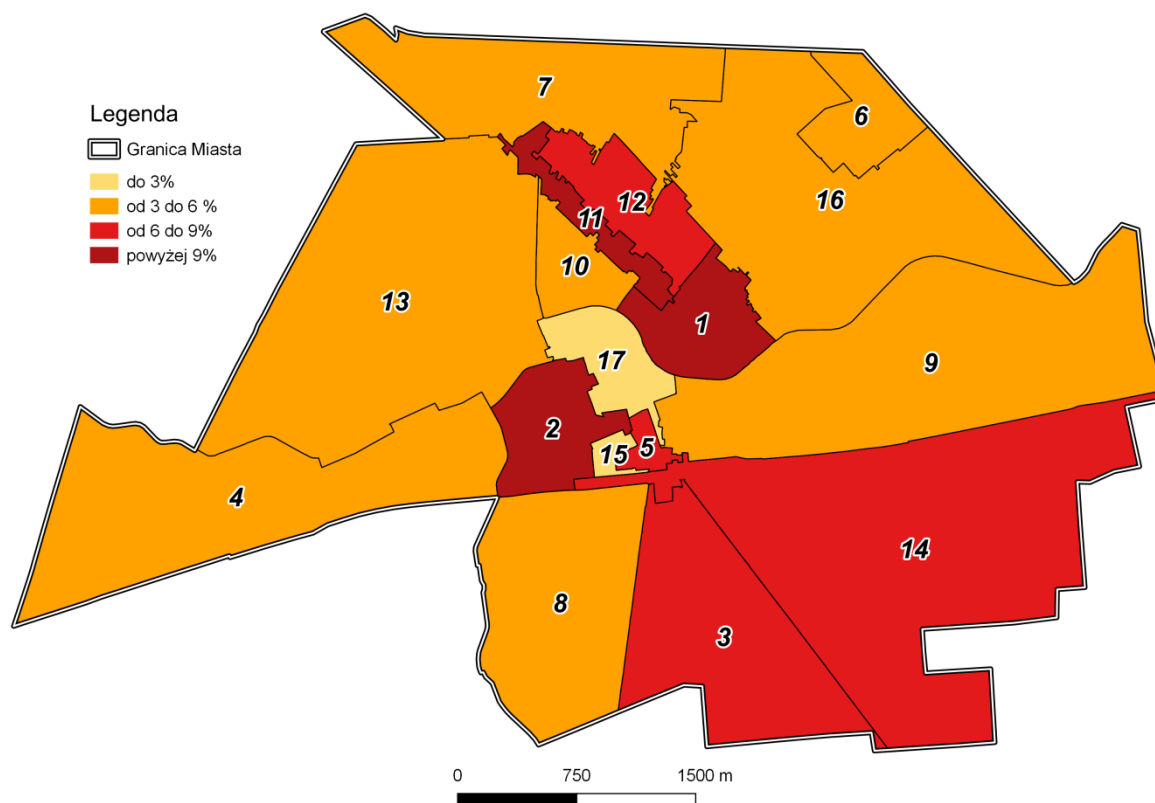
Tabela 5. Udział % osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Lp.	Obszar	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Udział % osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
1	Zabytkowe Centrum Miasta	1 368	141	10,3
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	84	16	19,0
3	Żwirownia	283	18	6,4
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	207	10	4,8
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	529	33	6,2
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	716	30	4,2
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	997	51	5,1
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	205	7	3,4
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	353	15	4,2
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	566	21	3,7
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	698	84	12,0
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	693	50	7,2
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	941	49	5,2
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	420	32	7,6
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	149	1	0,7

Lp.	Obszar	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Udział % osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	2 344	88	3,8
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	349	6	1,7
suma		10 902	652	6,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski i Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej

Dodatkowo należy stwierdzić, że na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski zarejestrowanych jest 310 bezrobotnych, których czas pozostawania bez pracy przekroczył 24 miesiące. Oznacza to, że około 30 % osób bezrobotnych, to osoby trwale pozostające bez zatrudnienia.

Ryc. 9. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – rozkład przestrzenny

Źródło: opracowanie własne

2.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH

W celu oszacowania samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, pozyskano dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim. MOPS realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji w jakiej się znalazły wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Głównym celem placówki jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Według danych MOPS w Międzyrzec Podlaskim ilość osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski wynosi 834, a liczba osób ogółem pobierających zasiłki to 1 532. Ponadto liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wynosi 2 309. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w dalszej części opracowania.

Tabela 6. Dane dotyczące korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej MOPS w Międzyrzec Podlaskim

Lp.	Obszar	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba dzieci do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Ilość osób ogółem pobierających zasiłki
1	Zabytkowe Centrum Miasta	150	255	242
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	5	29	11
3	Żwirownia	23	75	30
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	11	68	122
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	165	102	112
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	32	124	57
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	52	242	94
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	15	71	26
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	53	60	80
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	14	100	54
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	74	175	214
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	25	207	98
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	19	218	77
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	54	97	74
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	4	21	10
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	94	398	206

Lp.	Obszar	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba dzieci do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Ilość osób ogółem pobierających zasiłki
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	44	67	25
suma		834	2 309	1 532

Źródło: dane MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

2.3.1. Wskaźnik - liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru

Grupę wskaźników dotyczących samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych odzwierciedla wskaźnik dotyczący liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru. Wskaźnik wyraźnie opisuje jaka część ludności w poszczególnych obszarach nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, bez pomocy MOPS.

Szczegółowe dane dotyczące przyznawania pomocy społecznej w 2015 r. opracowane na podstawie danych MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim zaprezentowano w tabeli.

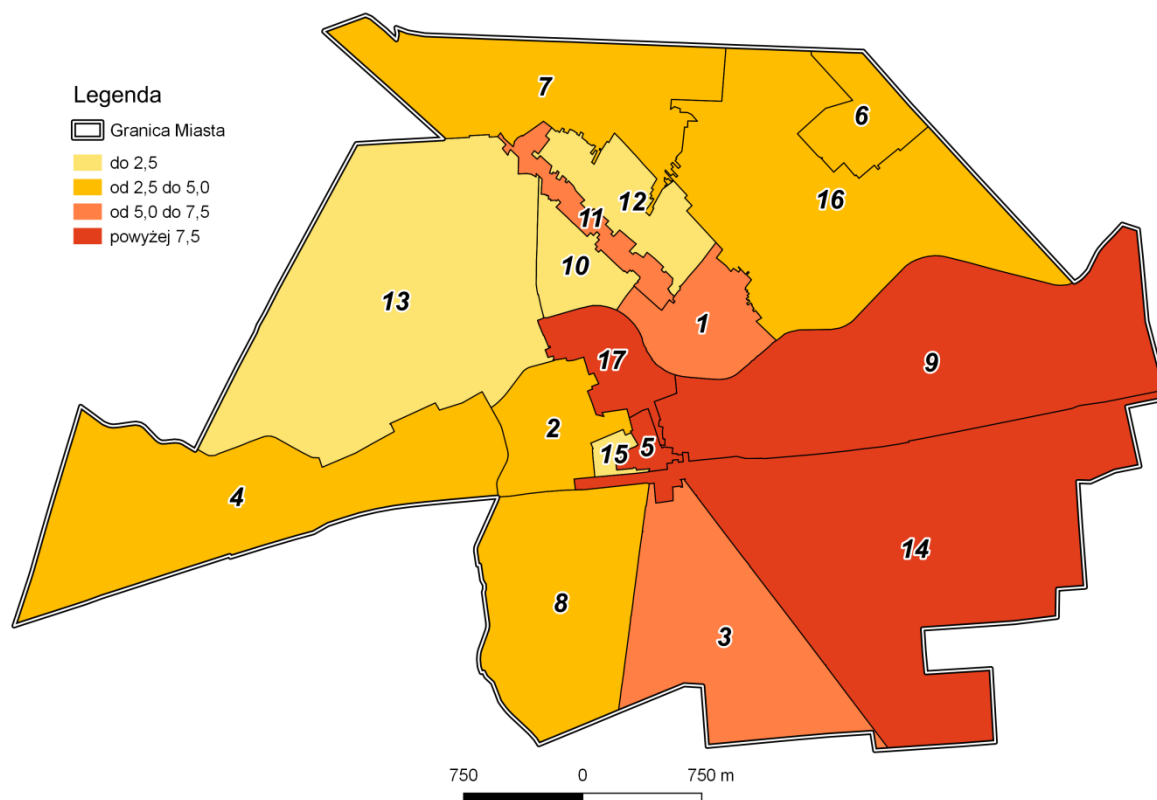
Tabela 7. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Obszar	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba ludności ogółem	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru
1	Zabytkowe Centrum Miasta	150	2 230	6,7
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	5	140	3,6
3	Żwirownia	23	454	5,1
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	11	331	3,3
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	165	998	16,5
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	32	1 005	3,2
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	52	1 551	3,4
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	15	320	4,7
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i	53	545	9,7

Lp.	Obszar	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba ludności ogółem	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru
	Pułaskiego			
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	14	971	1,4
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	74	1 210	6,1
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	25	1 117	2,2
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	19	1 482	1,3
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	54	634	8,5
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	4	270	1,5
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	94	3 378	2,8
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	44	475	9,3
	suma	834	17 111	4,9

Źródło: dane MOPS w Międzyrzec Podlaskim

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosi 834, przy ogólnej liczbie ludności 17 111 osób. Średnia liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi zatem 4,9 %. Wszystkie obszary, które charakteryzują się dużym odsetkiem osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców danego obszaru zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 10. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru – rozkład przestrzenny

Źródło: opracowanie własne

2.3.2. Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru

W grupie wskaźników dotyczących samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych znalazł się również wskaźnik dotyczący liczby osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru. Pokazuje on jaka część ludności jest zmuszona do korzystania z finansowej lub rzeczowej pomocy w celu zapewnienia minimalnych warunków socjalnych.

Szczegółowe dane w tym zakresie opracowane na podstawie informacji MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim zaprezentowano w tabeli.

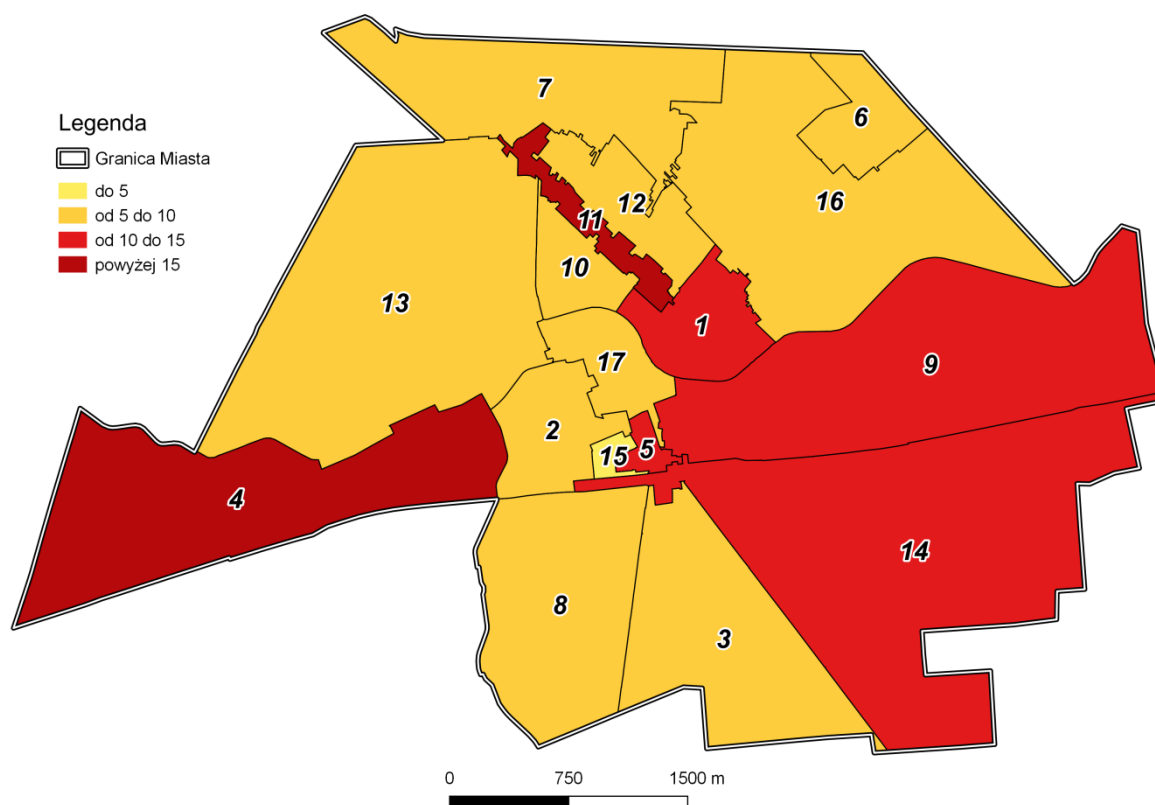
Tabela 8. Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Obszar	Liczba ludności ogółem	Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS	Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru
1	Zabytkowe Centrum Miasta	2 230	242	10,9
2	Zespół Pałacowo -	140	11	7,9

Lp.	Obszar	Liczba ludności ogółem	Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS	Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru
	Parkowy			
3	Żwirownia	454	30	6,6
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	331	122	36,9
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	998	112	11,2
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	1 005	57	5,7
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	1 551	94	6,1
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	320	26	8,1
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	545	80	14,7
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	971	54	5,6
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	1 210	214	17,7
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	1 117	98	8,8
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	1 482	77	5,2
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	634	74	11,7
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	270	10	3,7
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	3 378	206	6,1
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	475	25	5,3
suma		17 111	1 532	9,0

Źródło: dane MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi przeciętnie 9,0. Wszystkie obszary, które charakteryzują się dużą (przekraczającą wartość 9,0) liczbą osób pobierających zasiłki z MOPS, w odniesieniu do ogólnej liczby osób w tym wieku danego obszaru zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 11. Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru – rozkład przestrzenny

Źródło: opracowanie własne

2.4. PRZESTĘPCZOŚĆ – POZIOM BEZPIECZEŃSTWA

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. W celu określenia narażenia lokalnej społeczności na niebezpieczeństwa związane z przestępczością, przeanalizowano dostępne dane przekazane przez Komisariat Policji w Międzyrzeczu Podlaskim.

Biorąc pod uwagę przedstawione informacje, analizę poziomu bezpieczeństwa w poszczególnych obszarach wykonano w odniesieniu do ilości interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, których ilość w 2015 r. wynosiła 710. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży w wieku 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe to 70, natomiast liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej karty” wyniosła 75.

2.4.1. Wskaźnik - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru

Grupę wskaźników dotyczących bezpieczeństwa na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski odzwierciedla wskaźnik dotyczący ilości interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, którą odniesiono do 100 mieszkańców danego obszaru.

Szczegółowe dane ilościowe zaprezentowano w tabeli, na podstawie informacji Komisariatu Policji w Międzyrzec Podlaskim. Informacje dotyczą roku 2015.

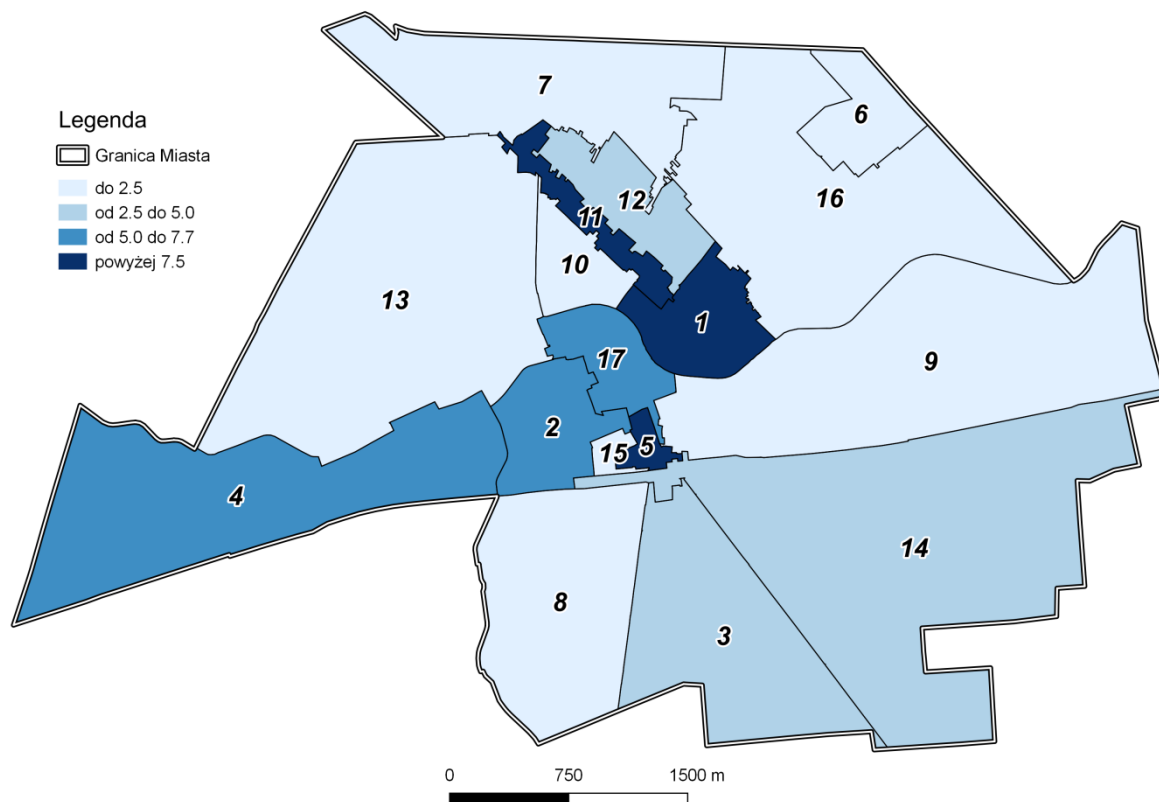
Tabela 9. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Obszar	Liczba ludności ogółem	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru
1	Zabytkowe Centrum Miasta	2230	226	10,1
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	140	9	6,4
3	Żwirownia	454	15	3,3
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	331	23	6,9
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	998	79	7,9
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	1005	10	1,0
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	1551	37	2,4
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	320	4	1,3
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	545	3	0,6
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	971	18	1,9
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	1210	101	8,3
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	1117	32	2,9
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	1482	30	2,0

Lp.	Obszar	Liczba ludności ogółem	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	634	21	3,3
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	270	5	1,9
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	3378	69	2,0
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	475	28	5,9
suma		17 111	710	4,1

Źródło: dane Komisariatu Policji w Międzyrzec Podlaskim

Zgodnie z zebranymi informacjami, przeciętna ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru wynosi 4,1. Wszystkie obszary, gdzie zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla Miasta Międzyrzec Podlaski oznaczono pomarańczowym tłem. Te obszary są szczególnie narażone na występowanie negatywnego zjawiska obniżenia stopnia bezpieczeństwa ze względu na stosunkowo dużą ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego.

Ryc. 12. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru – rozkład przestrzenny

Źródło: opracowanie własne

2.4.2. Wskaźnik - ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym

Wśród istotnych wskaźników dotyczących bezpieczeństwa na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski znalazł się wskaźnik dotyczący ilości wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe, którą odniesiono do 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym.

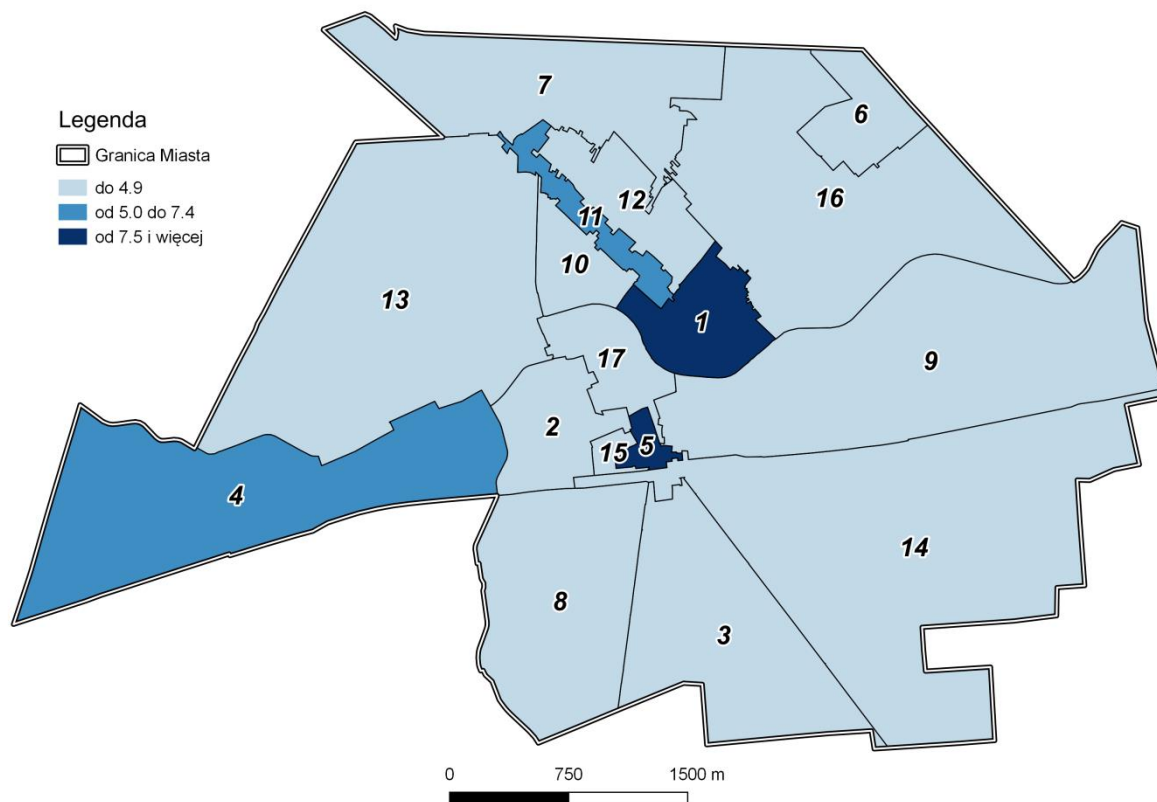
Przedmiotowe dane ilościowe zaprezentowano w tabeli, na podstawie informacji Komisariatu Policji w Międzyrzec Podlaskim. Informacje dotyczą roku 2015.

Tabela 10. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym

Lp.	Obszar	Liczba ludności ogółem	Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe	Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym
1	Zabytkowe Centrum Miasta	2230	32	8,9
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	140	0	0,0
3	Żwirownia	454	2	1,7
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	331	6	7,3
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	998	12	7,5
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	1005	0	0,0
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	1551	0	0,0
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	320	0	0,0
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	545	0	0,0
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	971	0	0,0
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	1210	13	5,0
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	1117	0	0,0
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	1482	0	0,0
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	634	0	0,0
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	270	0	0,0
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	3378	5	0,9
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	475	0	0,0
suma		17 111	70	2,2

Źródło: dane Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim

Zgodnie z zebranymi informacjami, przeciętna ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym Miasta Międzyrzec Podlaski wynosi 2,2. Wszystkie obszary, gdzie zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla Miasta Międzyrzec Podlaski oznaczono pomarańczowym tłem. W ramach tych obszarów notuje się stosunkowo dużą ilość wykroczeń (także przestępstw) osób w wieku 13-18 lat.

Ryc. 13. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym – rozkład przestrzenny

Źródło: opracowanie własne

2.4.3. Wskaźnik - liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru

Analizując stan bezpieczeństwa na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski odniesiono się również do liczby osób objętych procedurą „Niebieskiej karty”, którą odniesiono do 100 mieszkańców danego obszaru.

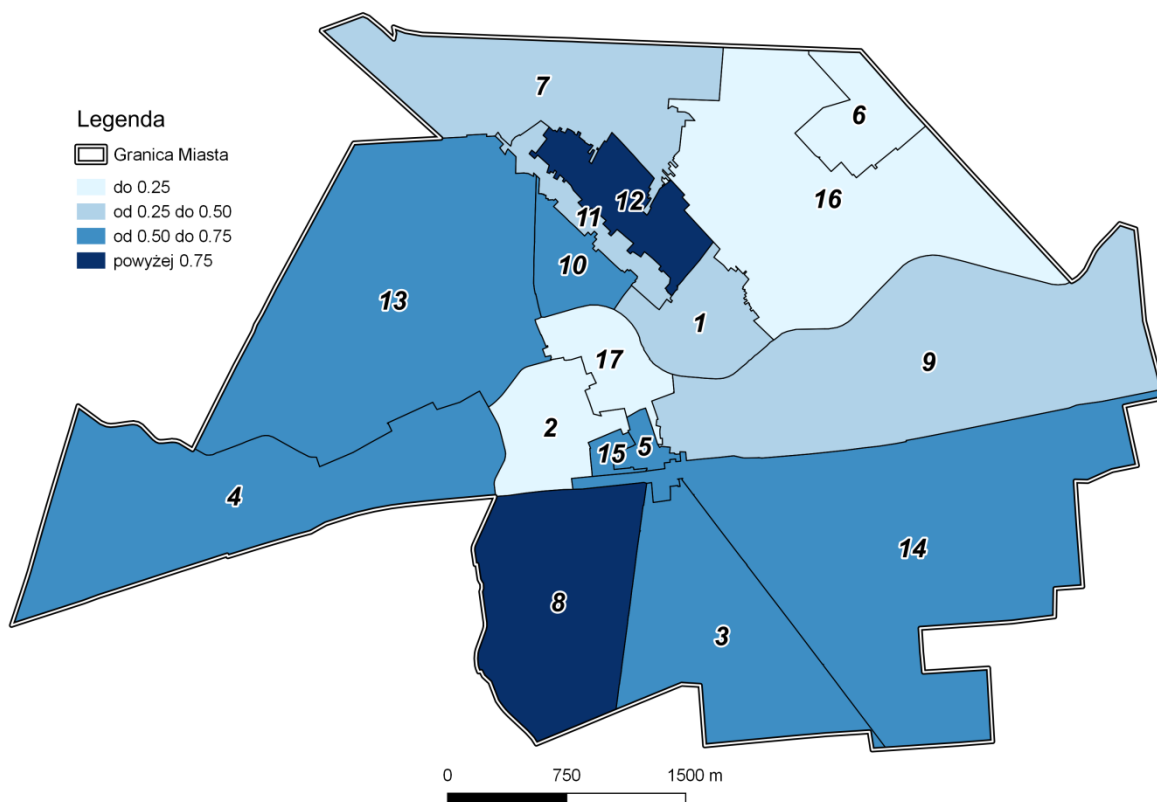
Na podstawie informacji za rok 2015 Komisariatu Policji w Międzyrzec Podlaskim szczegółowe dane przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 11. Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Obszar	Liczba ludności ogółem	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej karty"	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru
1	Zabytkowe Centrum Miasta	2230	8	0,4
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	140	0	0,0
3	Żwirownia	454	3	0,7
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	331	2	0,6
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	998	6	0,6
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	1005	2	0,2
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	1551	4	0,3
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	320	4	1,3
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	545	2	0,4
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	971	6	0,6
11	Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej	1210	4	0,3
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	1117	10	0,9
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	1482	10	0,7
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	634	4	0,6
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	270	2	0,7
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	3378	8	0,2
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	475	0	0,0
suma		17 111	75	0,4

Źródło: dane Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim

Zgodnie z zebranymi informacjami, liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej karty" na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski wynosiła wg stanu na koniec 2015 r. – 75 osób, co oznacza, że wskaźnik liczby osób objętych procedurą „Niebieskiej karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru wynosi 0,4. Obszary, w obrębie których wartość ta jest wyższa od przeciętnej zostały oznaczone tłem pomarańczowym. Wykazano w takich przypadkach zmniejszony stopień bezpieczeństwa mogący świadczyć przy współwystępowaniu innych problemów, o występowaniu stanu kryzysowego.

Ryc. 14. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym – rozkład przestrzenny

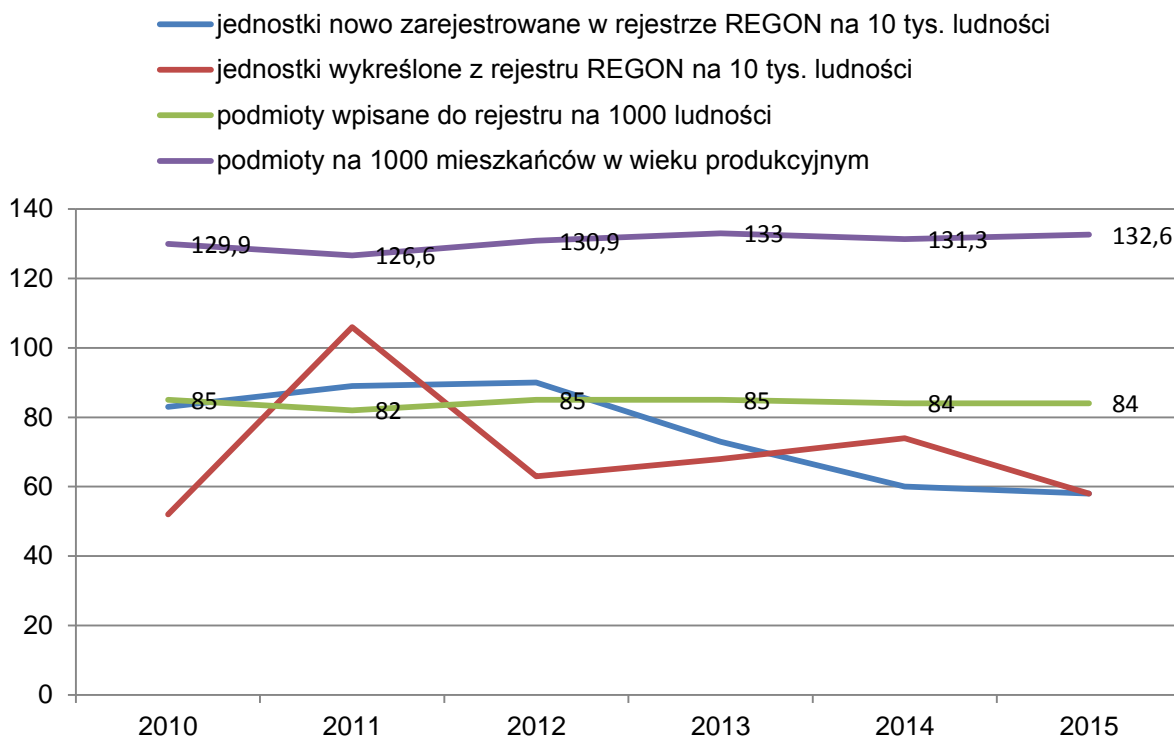
Źródło: opracowanie własne

III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA GOSPODARCZA

W celu przedstawienia danych dotyczących klimatu działalności gospodarczej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski powołano się na dane GUS z lat 2010-2015. Ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosi 839.

W formie wykresu przedstawiono proces przemian dotyczący pojawiania się na rynku nowych podmiotów gospodarki biorąc pod uwagę rejestr REGON, wykreślenia podmiotów, a także dane o ilości działających podmiotów w przeliczeniu na 1 000 ludności. Analiza danych pozwala stwierdzić, że w sferze gospodarczej Miasta Międzyrzec Podlaski zauważalna od kilku lat jest stagnacja. Ilość nowo powstałych firm jedynie rekompensuje

ilość podmiotów jakie zakończyły działalność. Jednak ilość podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest na stałym poziomie i dla roku 2015 wskaźnik ten wyniósł 132,6 podmiotów.

Ryc. 15. Podmioty gospodarki narodowej Miasta Międzyrzec Podlaski – analiza wskaźnikowa za lata 2010-2015

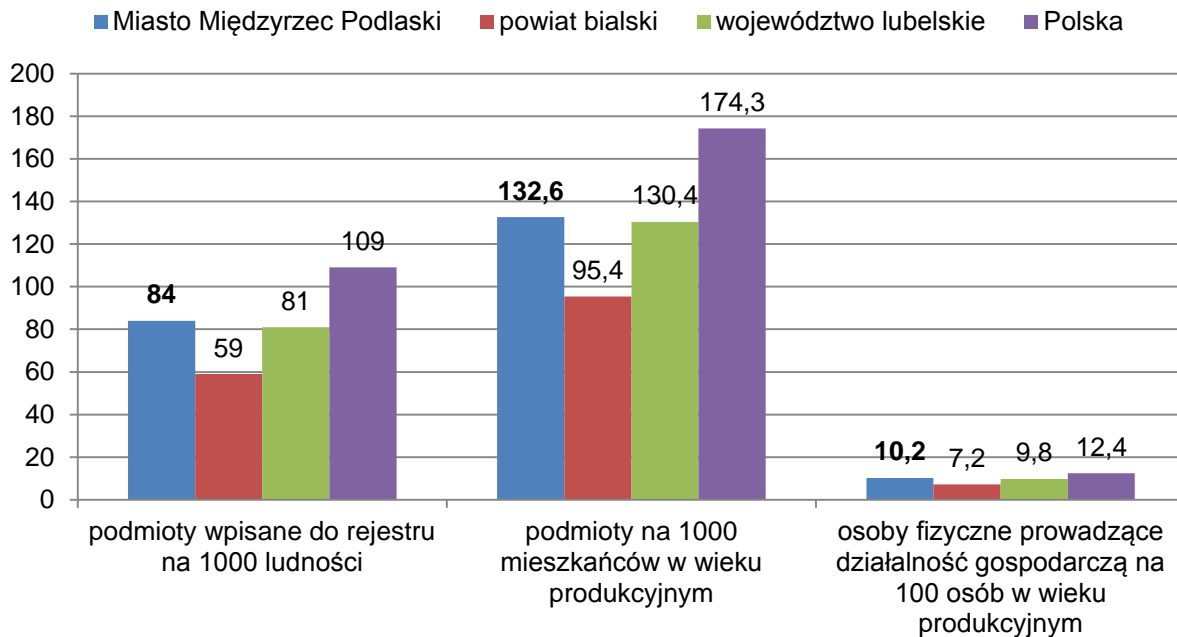
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski została przeprowadzona także w oparciu o porównanie do wskaźników określonych dla powiatu bialskiego, województwa lubelskiego i całego kraju. Normalnym zjawiskiem jest fakt, że w kilkunastotysięcznym mieście jakim jest Międzyrzec Podlaski notowane są lepsze wskaźniki niż ogólne typowe dla powiatu, gdzie uwzględnia się także obszary wiejskie, użytkowane przede wszystkim rolniczo, bez większego znaczenia działalności gospodarczej.

Jednak w porównaniu do całego województwa lubelskiego, analizowana jednostka wypada już tylko nieznacznie korzystniej, natomiast porównując do Polski, Miasto Międzyrzec Podlaski osiąga gorszy poziom rozwoju gospodarczego, co stwierdzono na podstawie:

- mniejszej ilości podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności,
- mniejszą ilość podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- mniejszą ilość osób fizycznych prowadzącą działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

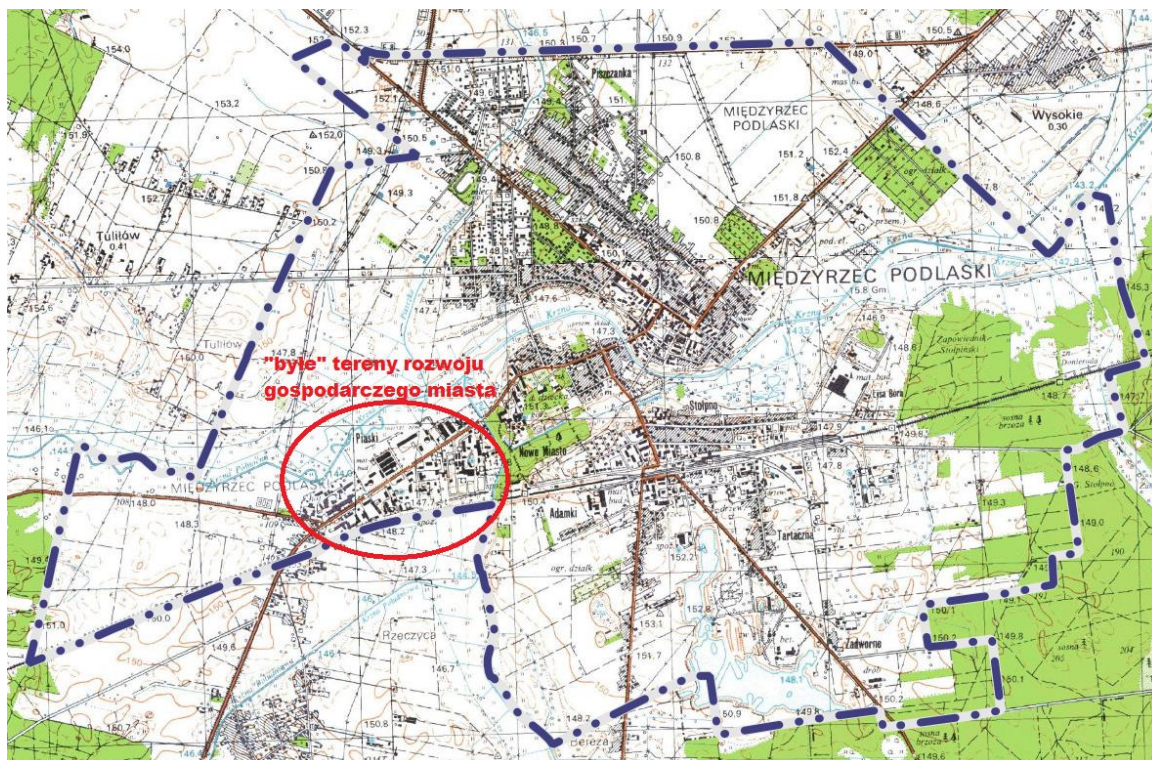
Przedstawione dane zobrazowano na rycinie.

Ryc. 16. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

Klimatu działalności gospodarczej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski nie analizowano względem wydzielonych obszarów analizy, gdyż nie było to konieczne. Powszechnie znanym w środowisku lokalnym faktem, jest stwierdzenie, że obszar przy ulicy Radzyńskiej stanowi główny teren lokalizacji działalności gospodarczej Międzyrzecza Podlaskiego. Jego lokalizację wskazano na rycinie.

Ryc. 17. Lokalizacja na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski obszaru koncentracji działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bialski.e-mapa.net/

Jednocześnie obszar ten narażony jest w ostatnich latach na kryzys rozwojowy. W ubiegłych latach było tu wiele zakładów pracy, natomiast po przemianach w latach 90-tych i upadku wielu przedsiębiorstw teren w części przestał pełnić swoje funkcje. Obecnie jest częściowo niewykorzystywany. W celu podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej Miasta Międzyrzec Podlaski oraz utworzenia nowych miejsc pracy konieczne jest podjęcie działań aktywizacyjnych, co w dużej mierze wpłynie na rozwój gospodarczy w opisywanej jednostce i całej lokalnej społeczności.

Kierunkiem docelowym, powinien być rozwój przedsiębiorczości mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski, mierzony wzrostem ilości aktywnie działających podmiotów gospodarczych.

IV. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA ŚRODOWISKOWA

Największą powierzchnię na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski zajmują grunty rolne – 1 130 ha (56,4 %). Znaczną powierzchnię zajmują także grunty zabudowane i zurbanizowane, których powierzchnia wynosi 576 ha, co stanowi 28,8 % analizowanego obszaru.

Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 12. Struktura użytkowania gruntów Miasta Międzyrzec Podlaski

Rodzaj gruntu	Powierzchnia (ha)	Udział % gruntów
powierzchnia ogółem	2003	100,0
użytki rolne razem	1130	56,4
użytki rolne - grunty orne	729	36,4
użytki rolne - sady	6	0,3
użytki rolne - łąki trwałe	283	14,1
użytki rolne - pastwiska trwałe	46	2,3
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	53	2,6
użytki rolne - grunty pod rowami	13	0,6
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	185	9,2
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	169	8,4
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	16	0,8
grunty pod wodami razem	16	0,8
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	16	0,8
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	576	28,8
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	195	9,7
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	93	4,6
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	72	3,6
grunty zabudowane i zurbanizowane – zurbanizowane tereny niezabudowane	15	0,7
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji	17	0,8

Rodzaj gruntu	Powierzchnia (ha)	Udział % gruntów
i wypoczynku		
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne – drogi	140	7,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	44	2,2
nieużytki	96	4,8

Źródło: Powierzchnia według kierunków wykorzystania, dane Starostwa Powiatowego w Białej Podlaskiej

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną obszar Miasta Międzyrzec Podlaski leży na pograniczu Zakłęśłości Łomaskiej i Równiny Łukowskiej.

Całość omawianego obszaru leży w Obszarze Dorzecza Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły. Sieć hydrograficzna Miasta Międzyrzec Podlaski jest urozmaicona. W okolicach tej jednostki terytorialnej zbiegają się liczne ciek: Krzna Północna, Krzna Południowa, Piszczka oraz Kanał Wieprz - Krzna. W południowej części miasta występują akwenty wodne będące pozostałością po eksploatowanych złożach żwiru o znacznej miąższości pokładu, tj. tzw. „Żwirownia”. Akwenty wodne są wykorzystywane do celów rekreacyjno – sportowych.

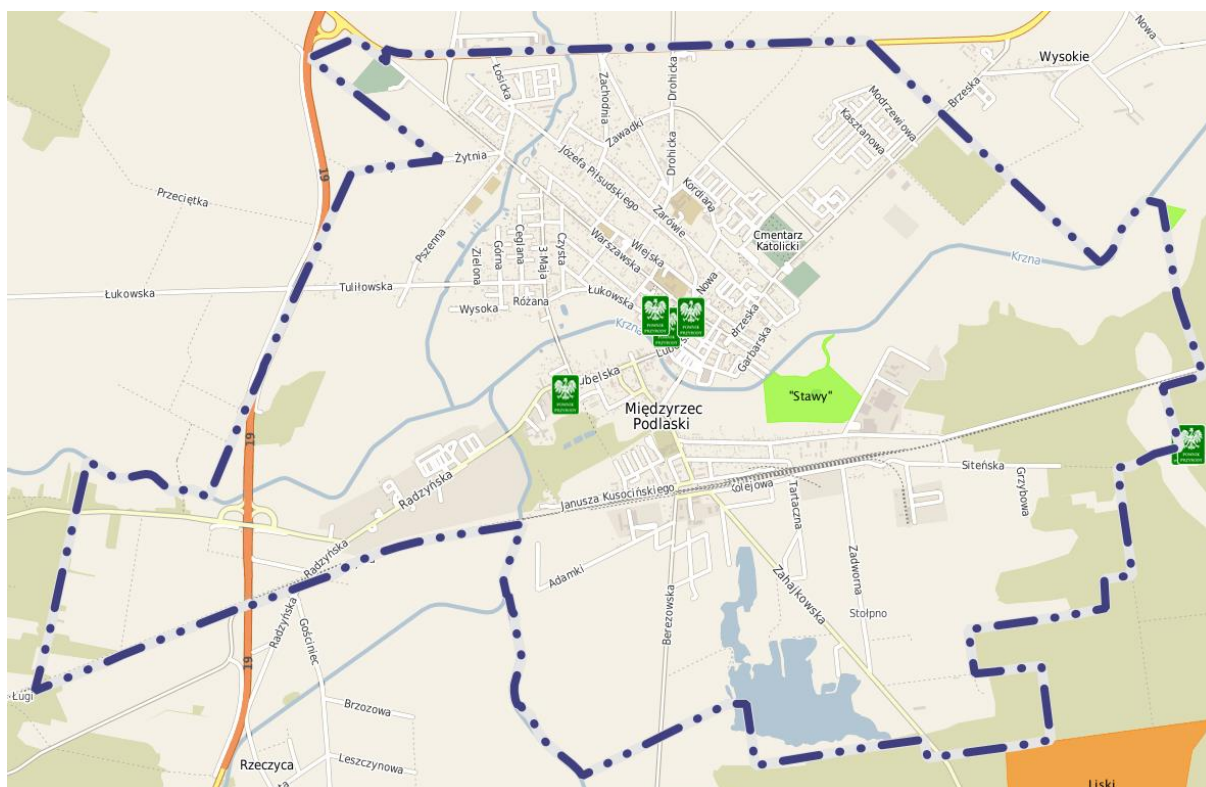

Ryc. 18. Sieć hydrograficzna Miasta Międzyrzec Podlaski

Źródło: www.mmiedzyrzecpodlaski.e-mapa.net

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych wynosi na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski 15,2 ha. Ustawa z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 r. poz. 1651 ze zm.) przedstawia poszczególne formy ochrony przyrody. Na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski są nimi (zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody):

- Użytek ekologiczny „Stawy” o powierzchni 15,2 ha obejmuje prawobrzeżny fragment doliny rzeki Krzny Środkowej. Celem ochrony jest zachowanie malowniczego obszaru: bagien, torfowisk, wilgotnych łąk ziołoroślowych, zarośli i zadrzewień, o dużym znaczeniu ekologicznym i krajobrazowym, stanowiącego ostoję dzikiej flory i fauny w sąsiedztwie terenów rolniczych i zurbanizowanych.
- pomniki przyrody – którymi są 3 pojedyncze drzewa, a także gład narzutowy. Lokalizację ustanowionych form ochrony przyrody przedstawiono w formie ryciny.

Ryc. 19. Położenie obszarów chronionych na tle granic Miasta Międzyrzec Podlaski

Źródło: [www. www.mmiedzyrzecpodlaski.e-mapa.net](http://www.mmiedzyrzecpodlaski.e-mapa.net)

Według danych GUS za 2015 r. na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski powierzchnia lasów ogółem wynosi 184,2 ha, a lesistość 9,2 %.

Na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski zlokalizowane jest zamknięte od 2012 r. składowisko odpadów.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.), Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Lublinie corocznie dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach województwa lubelskiego. Wynikiem oceny jest zaliczenie strefy lubelskiej do której należy Miasto Międzyrzec Podlaski do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego bądź docelowego;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom dopuszczalny bądź docelowe.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i może się wiązać z wymaganiami podjęcia działań na rzecz poprawy lub utrzymania jakości powietrza.

Roczna ocena jakości powietrza za rok 2015 wykonana według kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin wykazała występowanie stężeń benzo(α)pirenu, pyłu PM 10 i pyłu PM 2,5 przekraczających wartości dopuszczalne, w kontekście całej strefy lubelskiej. W tabeli przedstawiono wyniki ocen jakości powietrza w strefie wielkopolskiej w 2015 roku.

Tabela 13. Wyniki ocen jakości powietrza w strefie lubelskiej w 2015 roku

Nazwa strefy	Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarach strefy											
	SO ₂	NO ₂	CO	PM 10	PM 2,5	C ₆ H ₆	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ³
Strefa lubelska	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: WIOŚ Lublin, 2016

Zgodnie z przedstawionymi danymi występują przekroczenia jakości powietrza w zakresie pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ i B(a)P.

Należy podkreślić, że indywidualne źródła ogrzewania budynków stanowią główne źródło „niskiej emisji”. Przyczyniają się także do występowania stężeń wymienionych zanieczyszczeń powyżej dopuszczalnych norm. Niska emisja to zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego szkodliwe dla zdrowia i środowiska substancjami powstałymi w wyniku procesów spalania paliw i innych procesów związanych z bytowaniem człowieka, m.in.: zaopatrzeniem w energię cieplną budynków. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (budynki mieszkalne), rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury, sprzyja kumulacji zanieczyszczeń. Indywidualne gospodarstwa domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza, wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania. Wprowadzanie do powietrza zanieczyszczeń z kotłowni budynków mieszkalnych przez osoby fizyczne nie podlega żadnym ograniczeniom prawnym, organizacyjnym i ekonomicznym.

Na uwagę zasługuje również fakt, że znaczna część wykorzystywanych źródeł ogrzewania i ciepłej wody użytkowej nie odpowiada wymaganym standardom w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Wiek kotłów centralnego ogrzewania determinuje ich sprawność użytkową. Wraz ze wzrostem okresu przez jaki eksploatowany jest kocioł, spada jego sprawność grzewcza, czyli należy zużyć więcej paliwa, aby ogrzać tą samą powierzchnię. Powoduje to wzrost kosztów ogrzewania oraz wydzielanie większej ilości CO₂ do atmosfery.

Według rozporządzenia z dnia 27.02.2015 r. w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku oraz świadectw charakterystyki energetycznej, średnia sprawność wytwarzania ciepła z węglowego kotła centralnego ogrzewania wyprodukowanego po 2000 r. wynosi około 82 %, dla kotła wyprodukowanego w latach 1980 – 2000 jest już 65 %, natomiast urządzenia wyprodukowane przed 1980 r. charakteryzują się sprawnością na poziomie 60 %.

Inną ważną przyczyną strat ciepła, przekładających się na zużycie paliw i energii, jest niska sprawność instalacji grzewczej. Wynika to przede wszystkim z niskiej sprawności źródła ciepła, czyli kotła, ale także ze złego stanu technicznego wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania. Zły stan techniczny instalacji centralnego ogrzewania wynika przede wszystkim z jej rozregulowania, braku lub niedokładnego zaizolowania rur oraz zwężeń w przepływie czynnika grzewczego w rurach i grzejnikach spowodowane odkładaniem się osadów stałych. Wysokie zużycie energii cieplnej wynika również z braku

możliwości łatwej regulacji i dostosowania zapotrzebowania ciepła do zmieniających się warunków pogodowych (automatyka kotła) i potrzeb cieplnych w poszczególnych pomieszczeniach (zawory termostatyczne).

Analizując możliwość efektywnego korzystania z obiektów budowlanych, w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska należy stwierdzić że na terenie obszaru proponowanego jako obszar zdegradowany występuje mała liczba mikroinstalacji OZE np. panele słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne czy pompy ciepła.

Zgodnie z przeprowadzoną wizją terenową oraz wywiadem społecznym stwierdza się, że znaczna część obiektów budowlanych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski cechuje się postępującą degradacją stanu technicznego oraz brakiem funkcjonowania rozwiązań technicznych, umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych.

W szczególności widoczne są niedostatki w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych. Jak wynika z zebranych danych na terenie wskazanego obszaru istnieje duża potrzeba realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych budynków.

Powszechnie przyjmuje się, że termomodernizacja to działanie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej na potrzeby danego budynku. Działania składające się na ten proces dotyczą wszelkich usprawnień w zakresie wytwarzania, przesyłania, wykorzystania i zmniejszania zużycia energii.

Badania jakości powietrza prowadzono również ze względu na klasyfikację w oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin. W wyniku oceny za rok 2015 przeprowadzonej dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A, co oznacza, że nie notowano przekroczeń.

Problemem w sferze środowiskowej dla mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski jest także brak możliwości podłączenia do zbiorczej kanalizacji sanitarnej części nieruchomości. Zgodnie z danymi Urzędu Miasta w Międzyrzec Podlaskim, wg stanu na 31.12.2015 r. około 97,4 % mieszkańców korzysta z instalacji kanalizacji sanitarnej.

Mieszkańcy Miasta Międzyrzec Podlaski niepodłączeni do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, w większości korzystają ze zbiorników bezodpływowych, których jest 170 sztuk oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, w ilości 3 sztuk (wg GUS, stan na 31.12.2015 r.). Korzystanie ze zbiorników bezodpływowych może stanowić potencjalny problem środowiskowy z uwagi na ograniczoną kontrolę postępowania ze zgromadzonymi nieczystościami ciekłymi, jak również biorąc pod uwagę zróżnicowany stan techniczny zbiorników bezodpływowych.

Zgodnie z danymi Urzędu Miasta brak pełnego skanalizowania dotyczy terenu Żwirowni, a także części numerów ulic: Berezowska, Adamki, Kościuszki, Pułaskiego, Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska. Na pozostałym obszarze problem ten dotyczy wyłącznie poszczególnych numerów niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej. Nie jest to więc jeden ze wskaźników przyjętych do analizy, a jedynie opis problemu występujący na terenie całego Miasta Międzyrzec Podlaski.

Biorąc pod uwagę zebrane dane należy stwierdzić, że w Władze Miasta Międzyrzec Podlaski powinny podjąć działania zmierzające do właściwego zagospodarowania nieczystości ciekłych. Powinny one iść w kierunku rozbudowy zbiorczej sieci kanalizacyjnej lub wyposażenia nieruchomości w zabudowie rozproszonej w przydomowe oczyszczalnie ścieków gwarantujące szczelność zbiorników i spełnianie norm środowiskowych. Nadal duża część mieszkańców ma gorsze warunki egzystencji spowodowane problemem zagospodarowania ścieków.

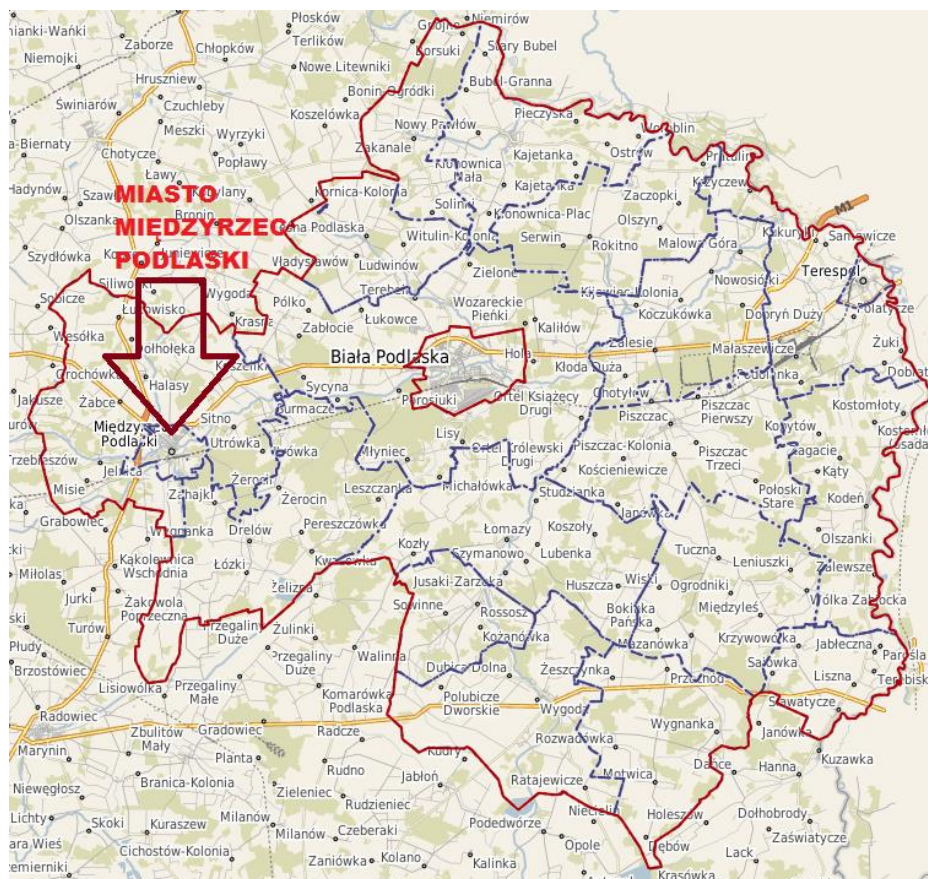
V. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Uwarunkowania przestrzenno – funkcjonalne Miasta Międzyrzec Podlaski w dużej mierze wynikają z położenia terytorialnego. Opisywany obszar wchodzi w skład powiatu bialskiego w województwie lubelskim, co przedstawiono w formie rycin.

Ryc. 20. Położenie Miasta Międzyrzec Podlaski na tle województwa lubelskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.lubelskie.pl

Ryc. 21. Położenie Miasta Międzyrzec Podlaski na tle powiatu białskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bialski.e-mapa.net/

Na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski krzyżują się drogi krajowe i wojewódzkie:

- DK nr 2 – Terespol – Biała Podlaska – Międzyrzec Podlaski – Warszawa – Świecko,
- DK nr 19 – Białystok – Bielsk Podlaski – Międzyrzec Podlaski - Lublin – Rzeszów,
- DW nr 806 – do Łukowa,
- DW nr 813 – kierunku Parczew – Łęczna.

Ze względu na dość duże odległości do dużych ośrodków metropolitalnych, jak Białystok, Warszawa i Lublin, Miasto Międzyrzec Podlaski powinno dążyć do osiągnięcia pozycji lokalnego ośrodka rozwoju. Należy stworzyć współpracę z najbliższymi położonymi miastami w celu wykształcenia funkcji o charakterze ponadlokalnym w zakresie gospodarki, edukacji i kultury.

Brak obszarów mogących być podstawą do gospodarczej, kulturalnej, sportowej i edukacyjnej mieszkańców na zdegradowanych obszarach powoduje wykluczenie społeczne, gospodarcze, kulturalne, sportowe i edukacyjne miejscowej ludności.

Dodatkowo zebrano informacje dotyczące rejestrowych zabytków nieruchomych na terenie Międzyrzec Podlaskiego. Analiza zebranych danych pozwala stwierdzić, że praktycznie cały obszar zabytkowego centrum miasta oraz Zespół Pałacowo – Parkowy są określone jako rejestrowe zabytki nieruchome, co wskazuje na konieczność prowadzenia tu kompleksowej rewitalizacji.

**Ryc. 22. Rejestrowe zabytki nieruchomości na terenie
Miasta Międzyrzec Podlaski**

Źródło: www.mmiedzyrzecpodlaski.e-mapa.net

VI. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA – SFERA TECHNICZNA

W celu analizy zjawisk technicznych pozyskano dane z Urzędu Miasta dotyczące szacunkowego udziału budynków mieszkalnych, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie (będących w złym stanie lub nadających się do remontu) w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru. W wyniku analizy zebranych informacji stwierdzono, że około połowy budynków Obszaru nr 2 – Zespół Pałacowo – Parkowy jest w złym stanie lub nadaje się do remontu. Podobnie oceniono około 25 % budynków Obszaru nr 1 – Zabytkowe Centrum Miasta. Na pozostałym obszarze zjawisko jest rozłożone bardziej równomiernie i nie jest nasilonie.

Dodatkowo Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski opracował wykaz komunalnych budynków mieszkalnych, gdzie konieczne są prace remontowe polegające m.in. na remoncie elewacji budynku, remoncie dachu czy budowie instalacji. Dane w formie tabelarycznej przedstawiono poniżej.

Tabela 14. Wykaz komunalnych budynków mieszkalnych Miasta Międzyrzec Podlaski wymagających remontów i wyposażenia w instalację

Lp.	Adres budynku	Wymagany zakres prac
1	Plac Jana Pawła II 18 i Jatkowa 15	remont elewacji budynku z wymianą stolarki, budowa instalacji c.o.
2	Plac Jana Pawła II 20	budowa instalacji c.o.
3	Lubelska 16 i 18	remont elewacji budynku z wymianą stolarki, budowa instalacji c.o.
4	Lubelska 27	remont elewacji budynku, budowa instalacji c.o.
5	Jatkowa 16 i 22	remont elewacji budynku, budowa instalacji c.o., remont elewacji komórek
6	Mała 4 i 8	remont elewacji budynku, budowa instalacji c.o., remont elewacji komórek
7	Zamczysko 8	remont elewacji budynku, budowa instalacji c.o., remont elewacji komórek
8	Warszawska 43	remont elewacji budynku
9	Warszawska 51 i 51A	remont elewacji budynku
10	Brzeska 20A	remont elewacji budynku
11	Staromiejska 26	remont elewacji, budowa instalacji c.o.
12	J. Piłsudskiego 31 i 45	remont elewacji budynku
13	Staromiejska 8	budowa instalacji c.o.
14	Lubelska 71	remont dachu i elewacji
15	J. Kusocińskiego 30	docieplenie z wykonaniem elewacji
16	J. Kusocińskiego 30A	remont dachu
17	Zadworna 45A	remont dachu i elewacji

Źródło: dane Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski

Dane jakie posiada Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski wskazują, że powierzchnia użytkowa lokali komunalnych wynosi 13 826 m², przy liczbie osób je zamieszkujących – 1 046 osób. Wg stanu na 17.10.2016 r. powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę wynosi 13,22 m².

VII. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ w SFERZE SPOŁECZNEJ

Na bazie przeprowadzonej w niniejszym dokumencie analizy wskaźnikowej, przeprowadzono podsumowanie zebranych wyników, dotyczących sfery społecznej, jako tej, która powinna być podstawą prowadzenia działań w procesie rewitalizacji.

Tabela 15. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski – sfera społeczna

Lp.	Obszar	SFERA SPOŁECZNA						
		bezrobocie		pomoc społeczna		poziom bezpieczeństwa		
		Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział % osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru	Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru
1	Zabytkowe Centrum Miasta	17,0	10,3	6,7	10,9	10,1	8,9	0,4
2	Zespół Pałacowo - Parkowy	28,6	19,0	3,6	7,9	6,4	0,0	0,0
3	Żwirownia	8,5	6,4	5,1	6,6	3,3	1,7	0,7
4	Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa	12,1	4,8	3,3	36,9	6,9	7,3	0,6
5	Osiedle na ulicy Partyzantów	11,0	6,2	16,5	11,2	7,9	7,5	0,6
6	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północnym-wschodzie	6,8	4,2	3,2	5,7	1,0	0,0	0,2
7	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na północy	8,7	5,1	3,4	6,1	2,4	0,0	0,3
8	Obszar wzdłuż ulic: Berezowska i Adamki	3,9	3,4	4,7	8,1	1,3	0,0	1,3
9	Obszar wzdłuż ulic: Kościuszki i Pułaskiego	8,8	4,2	9,7	14,7	0,6	0,0	0,4
10	Obszar wzdłuż ulic: Łukowska i Sikorskiego	6,5	3,7	1,4	5,6	1,9	0,0	0,6
11	Obszar wzdłuż ulicy	15,8	12,0	6,1	17,7	8,3	5,0	0,3

Lp.	Obszar	SFERA SPOŁECZNA						
		bezrobocie		pomoc społeczna		poziom bezpieczeństwa		
		Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział % osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru	Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru
	Warszawskiej							
12	Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego	10,1	7,2	2,2	8,8	2,9	0,0	0,9
13	Osiedle zabudowy jednorodzinnej na zachodzie	8,9	5,2	1,3	5,2	2,0	0,0	0,7
14	Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska	9,3	7,6	8,5	11,7	3,3	0,0	0,6
15	Osiedle zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Parkowej	5,4	0,7	1,5	3,7	1,9	0,0	0,7
16	Osiedle zabudowy wielorodzinnej na północnym-wschodzie	5,5	3,8	2,8	6,1	2,0	0,9	0,2
17	Obszar pomiędzy ulicami: 3 Maja i Partyzantów	3,4	1,7	9,3	5,3	5,9	0,0	0,0
Średnia wartość dla Miasta Międzyrzec Podlaski		9,4	6,0	4,9	9,0	4,1	2,2	0,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych

VIII. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar Miasta znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto również negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych może także nastąpić na podstawie dokumentów strategicznych i planistycznych gminy (przyjętych uchwałą Rady Miasta, w tym strategii rozwoju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), jeśli kwestie te są w nich w wystarczający sposób określone.

W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść dodatkowo obszary występowania problemów przestrzennych, takie jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, jeżeli występują na nich negatywne zjawiska właściwe dla obszaru zdegradowanego, inne niż zjawiska społeczne. Uznanie ich za element obszaru rewitalizacji jest jednak możliwe wyłącznie w przypadku, gdy już na wczesnym etapie rewitalizacji można stwierdzić, że planowane tam działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji. Miasto musi zatem udowodnić możliwość ścisłego powiązania funkcjonalnego tych terenów z zasadniczą częścią obszaru rewitalizacji tak, aby działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach dały się powiązać z celami społecznymi rewitalizacji.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Miasto zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni Miasta oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców Miasta.

W celu opracowania charakterystyki wszystkich obszarów położonych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane z koncentracją negatywnych zjawisk, w szczególności zaawansowania starzenia się ludności, bezrobocia, problemów ekonomicznych ludności oraz zmniejszonego poziomu bezpieczeństwa.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami społecznymi: m.in. Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim, Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej i Komisariatu Policji w Międzyrzec Podlaskim.

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski została przeprowadzona w następujący sposób:

- 1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkim obszarów, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane dotyczące sfery społecznej, mając na uwadze, że jest ona podstawą do wskazania stanu kryzysowego.
- 2) Za obszary zdegradowane uznano te obszary, na terenie których dokonana diagnoza wykazała wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla Miasta Międzyrzec Podlaski dla co najmniej 3 z 7 wybranych wskaźników ze sfery społecznej.
- 3) W wyniku analizy stwierdzono, że stan kryzysowy biorąc pod uwagę sferę społeczną występuje w następujących obszarach: 1 Zabytkowe Centrum Miasta, 2 Zespół Pałacowo – Parkowy, 3 Żwirownia, 4 Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa, 5 Osiedle na ulicy Partyzantów, 11 Obszar wzdłuż ulicy Warszawskiej, 12 Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego, 14 Obszar wzdłuż ulic: Okólna, Tartaczna, Zadworna i Siteńska.
- 4) Biorąc pod uwagę zdiagnozowane problemy ze sfery społecznej oraz pozostałe wyniki analizy **jako obszar zdegradowany wskazano obszary wymienione w punkcie 3.**

Łączna ilość mieszkańców wydzielonych obszarów zaliczonych do obszaru zdegradowanego wynosi 7 114 osób. Liczba ludności całego Miasta Międzyrzec Podlaski wynosi 17 111 osób. Liczba osób zamieszkałych na terenie obszaru zdegradowanego stanowi około 41,6 % ogólnej liczby ludności Miasta Międzyrzec Podlaski.

Powierzchnia obszaru zdegradowanego Miasta Międzyrzec Podlaski wynosi 853 ha, przy całkowitej powierzchni Miasta wynoszącej 2003 ha, co oznacza, że powierzchnia proponowanego obszaru zdegradowanego stanowi 42,6 % powierzchni Miasta.

Oznacza to, że powierzchnia wyznaczonego obszaru zdegradowanego oraz ilość osób zamieszkujących obszar zdegradowany są większe niż powierzchnia i ilość osób jakie można włączyć do obszaru rewitalizacji. Nastąpiła więc konieczność wydzielenia mniejszego obszaru rewitalizacji.

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski została przeprowadzona w następujący sposób:

- 1) Kierując się zasadą, że obszar rewitalizacji może obejmować nie więcej niż 20% powierzchni Miasta Międzyrzec Podlaski i dotyczyć nie więcej 30 % ludności, stwierdzono, że z wyznaczonego obszaru zdegradowanego Miasta Międzyrzec Podlaski wydzielone zostaną obszary wymagające najpilniejszej interwencji.
- 2) W kolejnym kroku odniesiono się do analizy danych zawartych w dokumentach strategicznych i planistycznych Miasta Międzyrzec Podlaski, przede wszystkim Strategii Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2015 – 2020 (z perspektywą do 2025 roku). Biorąc pod uwagę zamierzenia i plany Władz Miasta Międzyrzec Podlaski wskazano, że obszarem rewitalizacji będą następujące obszary: 1 Zabytkowe Centrum Miasta, 2 Zespół Pałacowo – Parkowy, 3 Żwirownia, 4 Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa, 12 Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego.
- 3) Ze względu na fakt, że obszar nr 4 Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa składają się także z obszarów rolniczych, dla których rewitalizacja nie jest przewidziana, powierzchnię obszaru rewitalizacji ograniczono w tym przypadku do istniejącej zabudowy.

Tak wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymagane kryteria, tj.

- **obejmuje mniej niż 20% powierzchni Miasta Międzyrzec Podlaski, a dokładnie 17,7 % powierzchni miasta (około 354 ha),**
- **dotyczy mniej niż 30 % mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski, a dokładnie 25,0 % mieszkańców (4 272 osoby).**

Charakterystyka obszarów wskazanych jako obszar rewitalizacji i uzasadnienie ich uznania jako obszar rewitalizacji:

- **1 Zabytkowe Centrum Miasta** – w ramach wydzielonego obszaru występuje szereg problemów społecznych: wysoki udział osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, duża liczba osób korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej i pobierających zasiłki z MOPS. Obniżony jest także poziom bezpieczeństwa co przekłada się na dużą ilość interwencji policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, a także dużą ilość wykroczeń nieletnich.
Zabytkowe Centrum Miasta to również miejsce występowania negatywnych zjawisk o charakterze technicznym, gdyż zgodnie z danymi Urzędu Miasta około 25 % budynków mieszkalnych tego obszaru jest w złym stanie lub nadaje się do remontu, a stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie. Ze względu na fakt występowania tu rejestrowych zabytków nieruchomości, obszar centrum Miasta powinien być traktowany szczególnie w procesie rozwoju jednostki. Zgodnie z wizją rozwoju Miasta kreowaną w realizacji zadań wynikających ze Strategii rozwoju w obszarze tym planuje się takie przedsięwzięcia jak: odtworzenie dawnego układu urbanistycznego zabytkowego centrum miasta, budowa lub modernizacja parkingów i miejsc postojowych - w celu poprawy struktury przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej tego obszaru, termomodernizacja Komisariatu Policji w Międzyrzec Podlaskim, rozbudowa systemu monitoringu miejskiego i modernizacja oświetlenia ulicznego w celu zwiększenia skuteczności pracy Policji i wzrostu bezpieczeństwa, czy przebudowa i rozbudowa Przedszkola Nr 2 – dla podniesienia warunków edukacji.
- **2 Zespół Pałacowo – Parkowy** – obszar ten charakteryzuje się istotnym problemem społecznym, jakim jest wysoki udział osób bezrobotnych w ogólnej ilości mieszkańców tego terenu, a znaczna część tych osób pozostaje trwale bez pracy. Duża ilość interwencji policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego świadczy o obniżonym poziomie bezpieczeństwa. Zespół Pałacowo – Parkowy to także miejsce szczególnej koncentracji budynków mieszkalnych, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie. Tak oceniono około połowy budynków opisywanego obszaru, co jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym z punktu widzenia jego właściwego rozwoju. Co więcej, są to obiekty znajdujące się w strefie rejestrowych zabytków nieruchomości, co podkreśla potrzebę ich odnowy i utrzymania w dobrym stanie. Duża ilość budynków i terenów możliwych do zagospodarowania w procesie rewitalizacji współgra z wizją rozwoju tego terenu prezentowanego przez Miasto Międzyrzec Podlaski. Planowane są takie przedsięwzięcia jak: modernizacja oświetlenia ulicznego i rozbudowa systemu monitoringu miejskiego w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa, budowa systemu gospodarki wodno – ściekowej, rekultywacja i remediacja terenów zielonych skupionych wokół obszarów zdegradowanych i przemysłowych (sfera środowiskowa), ochrona i zachowanie zabytkowego parku na terenie Zespołu Pałacowo – Parkowego w Międzyrzec Podlaskim, modernizacja i rewaloryzacja Pałacu celem ochrony dziedzictwa kulturowego, rewaloryzacja zabytkowego spichlerza, budowa lub modernizacja parkingów i miejsc postojowych (sfera techniczna i przestrzenno - funkcjonalna). W ramach poprawy warunków

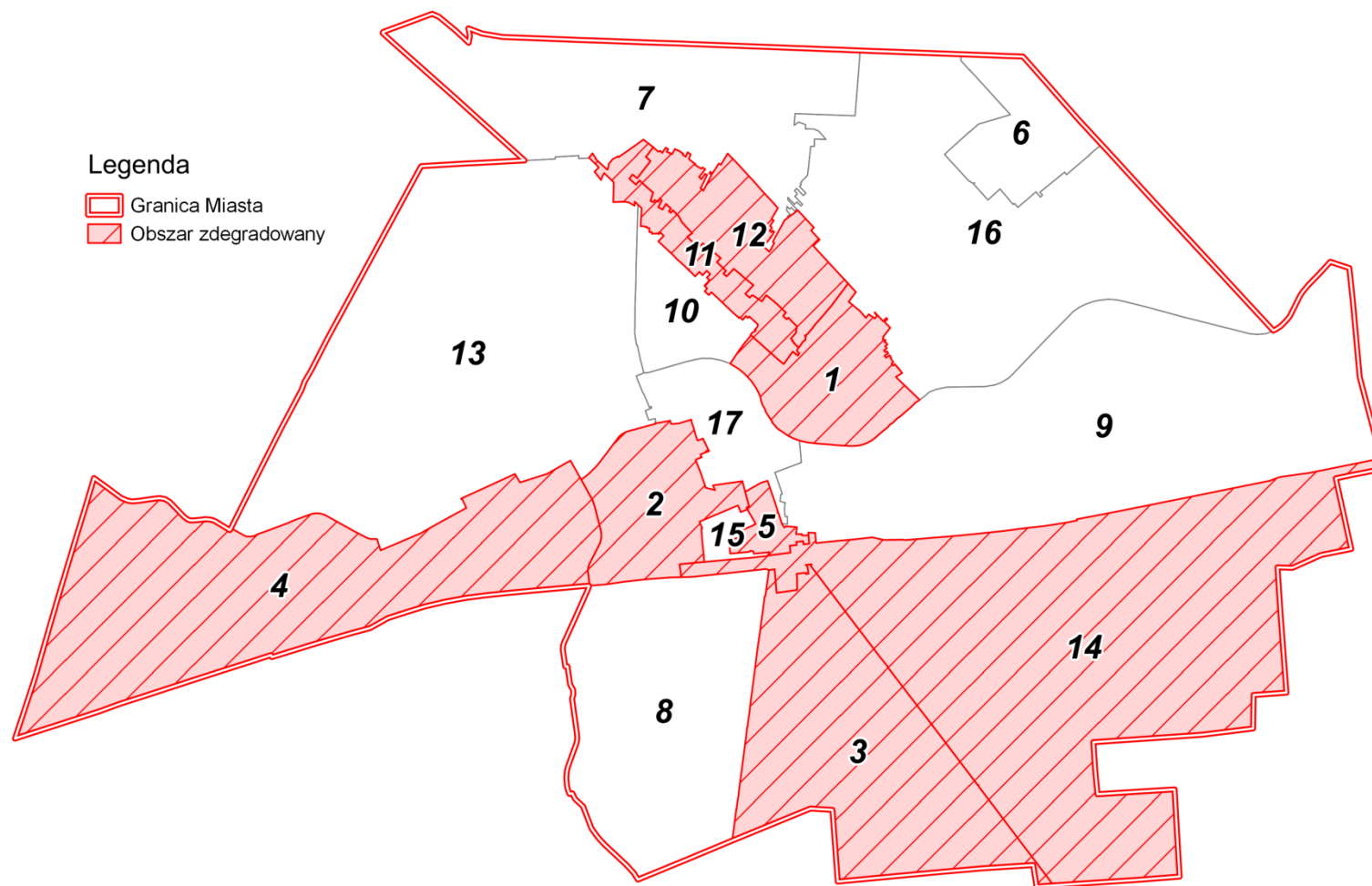
- socjalnych całego obszaru Międzyrzecza Podlaskiego planowana jest również budowa mieszkań socjalnych. Należy podkreślić, że wszystkie działania mają na celu poprawę sytuacji społecznej mieszkańców tego obszaru, a wszystkie pozostałe działania mają temu służyć.
- **3 Żwirownia** – wydzielony obszar, biorąc pod uwagę kwestie społeczne cechuje się dużym udziałem osób bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 12 miesięcy. Wysoka liczba osób jest zmuszona korzystać ze świadczeń MOPS w postaci środowiskowej pomocy społecznej. Analiza danych otrzymanych z Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim pozwala stwierdzić, że w opisywanym obszarze dużą liczbę osób objęto procedurą „Niebieskiej karty”. Jest to więc teren zagrożony kumulacją negatywnych zjawisk społecznych o natężeniu większym, niż przeciętna wartość dla Miasta Międzyrzec Podlaski. Obszar Żwirowni obok kumulacji negatywnych zjawisk o charakterze społecznym, jest również miejscem występowania problemów o charakterze środowiskowym i przestrzenno – funkcjonalnym. Jego obecny wygląd został ukształtowany przez ostatnie 40 lat w wyniku eksploatacji surowców mineralnych, wobec czego doszło do istotnych przekształceń stanu środowiska przyrodniczego. Przez lata, na tym terenie rozwinął się tu nowy ekosystem określony w Strategii rozwoju miasta jako „Międzyrzeckie Jezioro”. Zdomowały się tu różne gatunki flory i fauny co sprawia, że miejsce to posiada potencjał do aktywnego wypoczynku i rozwoju turystyki i rekreacji. Jednak biorąc pod uwagę liczne przekształcenia terenu, brak wystarczającej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, zrównoważony rozwój tego obszaru nie jest obecnie możliwy. Jedynie kompleksowo prowadzona rewitalizacja, może doprowadzić do poprawy sytuacji społecznej tego terenu i poprawy jego atrakcyjności rekreacyjno – turystycznej bez wyrządzania istotnych szkód w środowisku naturalnym. Ze Strategii rozwoju wynika szereg zadań realizowanych i planowanych do realizacji na tym obszarze, np. modernizacja oświetlenia ulicznego i rozbudowa systemu monitoringu miejskiego w celu poprawy bezpieczeństwa, rekultywacja i remediacja terenów zielonych skupionych wokół obszarów zdegradowanych i przemysłowych wynikająca z potrzeby poprawy warunków rozwoju mieszkańców w sferze środowiskowej. Biorąc pod uwagę strategię rozwoju tego obszaru i potencjał rekreacyjno – turystyczny niezbędne są takie działania jak: rewitalizacja zdegradowanych obszarów po wyrobiskach żwirowni z przeznaczeniem na obszar turystyczny, budowa ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą służąca rozwojowi aktywnych form turystyki czy budowa lub modernizacja parkingów i miejsc postojowych.
 - **4 Tereny przemysłowe przy ul. Radzyńskiej wraz z ulicami: Jelnicka i Chabrowa** – na wskazanym obszarze koncentruje się kilka negatywnych procesów społecznych. Obok wysokiego poziomu bezrobocia, wyraźnie zaznacza się niski poziom bezpieczeństwa. Wszystkie z badanych zjawisk opartych na analizie danych otrzymanych od Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim świadczą o niskim poziomie bezpieczeństwa w tym rejonie. Należy także podkreślić, że liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru jest tu ponad 4-krotnie wyższa niż średnia wartość dla Miasta Międzyrzec Podlaski. Koncentracja negatywnych zjawisk o charakterze społecznym współwystępuje na

terenach przemysłowych z istnieniem negatywnych zjawisk o charakterze gospodarczym. Tereny przemysłowe przy ulicy Radzyńskiej stanowiły niegdyś podstawowy filar rozwoju gospodarczego Międzyrzecza Podlaskiego. W wyniku przemian gospodarczych, część przedsiębiorstw została zamknięta, szereg zakładów nie przetrwało i obecnie potencjał gospodarczy tego terenu nie jest wykorzystany lub wykorzystuje się tylko w części. Biorąc pod uwagę zebrane informacje wskazuje się, że kumulacja negatywnych zjawisk o charakterze gospodarczym jest przesłanką do prowadzenia kompleksowej rewitalizacji tego terenu.

- **12 Teren MOSIR wraz z otoczeniem i obszarem wzdłuż ulicy Piłsudskiego** – wśród negatywnych zjawisk społecznych nasilonych w tym obszarze jest bezrobocie, także długotrwałe, przejawiające się pozostawaniem bez pracy co najmniej 12 miesięcy. Wydzielony obszar charakteryzuje się także wyższą niż przeciętna dla Miasta liczbą osób objętych procedurą „Niebieskiej karty” przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru. Wraz z problemami społecznymi, na wydzielonym obszarze kumulują się negatywne zjawiska o charakterze technicznych i funkcjonalno – przestrzennym. Zdiagnozowana została konieczność głębokiej termomodernizacji i przebudowy Krytej Pływalni i modernizacja oświetlenia ulicznego, jak również poprawa struktury funkcjonalno – przestrzennej tego terenu np. poprzez usunięcie barier architektonicznych, wyposażenie terenu w infrastrukturę pieszo rowerową.

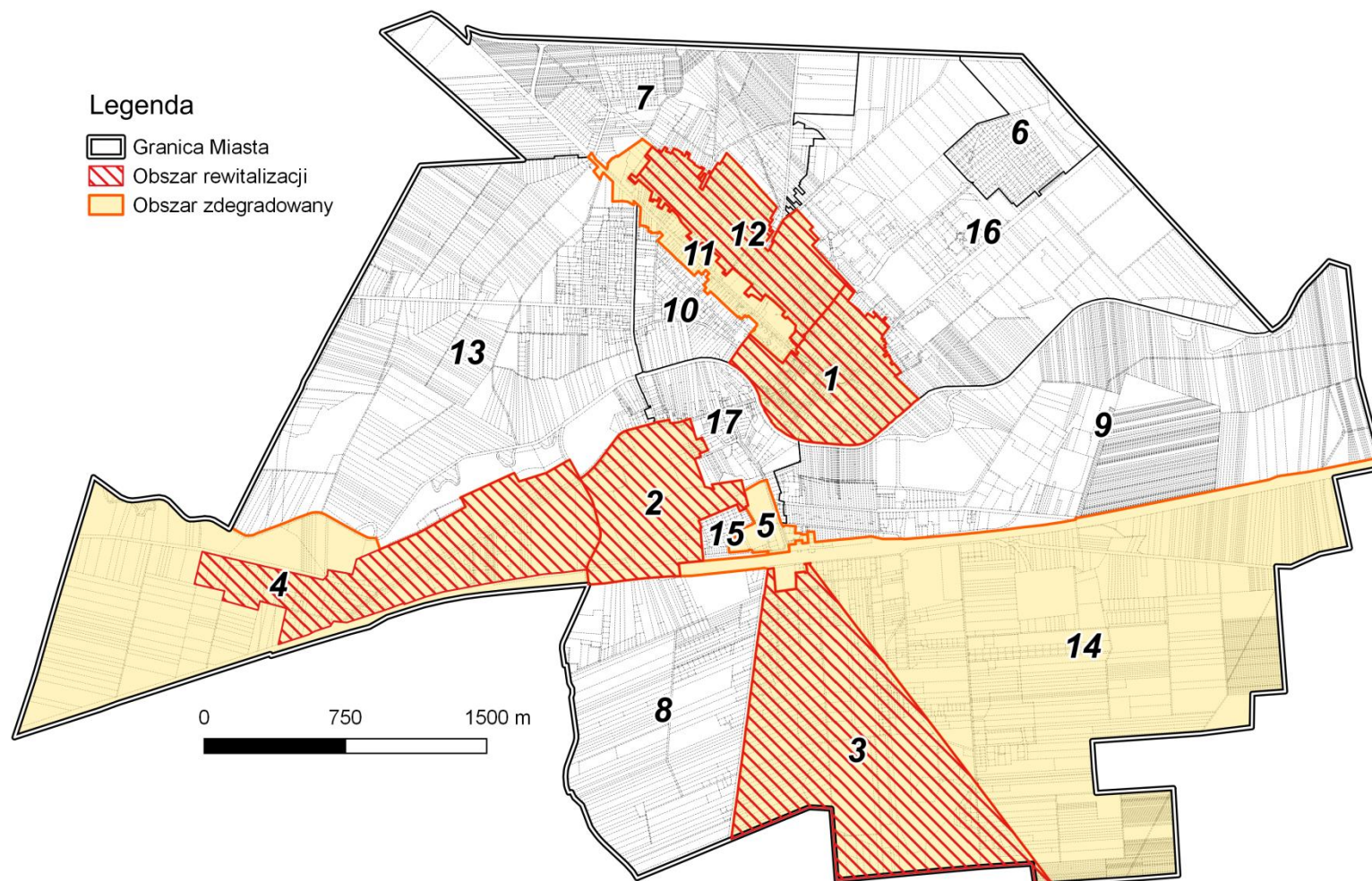
Podsumowując, należy podkreślić, że obszary wskazane powyżej, borykają się obecnie z licznymi problemami o charakterze społecznym, a nakładają się na to niedogodności w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej. Oczywiście takie problemy z mniejszym nasileniem są widoczne także w innych częściach Miasta Międzyrzec Podlaski.

Niezaprzeczalnie można jednak powiedzieć, że kompleksowo prowadzony proces rewitalizacji w wybranych – wskazanych powyżej obszarach jest konieczny dla zrównoważonego rozwoju całej jednostki terytorialnej, jaką jest Międzyrzec Podlaski.

Ryc. 23. Obszar zdegradowany na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 24. Obszar rewitalizacji na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski
Źródło: opracowanie własne

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności oraz powierzchnia Miasta Międzyrzec Podlaski w podziale na obszary	8
Tabela 2. Liczba ludności Miasta Międzyrzec Podlaski w podziale na obszary i grupy wiekowe ludności	14
Tabela 3. Statystyka dotycząca osób bezrobotnych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski	16
Tabela 4. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	17
Tabela 5. Udział % osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	19
Tabela 6. Dane dotyczące korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej MOPS w Międzyrzec Podlaskim	21
Tabela 7. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	22
Tabela 8. Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	24
Tabela 9. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru	27
Tabela 10. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym.....	30
Tabela 11. Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru	32
Tabela 12. Struktura użytkowania gruntów Miasta Międzyrzec Podlaski	36
Tabela 13. Wyniki ocen jakości powietrza w strefie lubelskiej w 2015 roku	39
Tabela 14. Wykaz komunalnych budynków mieszkalnych Miasta Międzyrzec Podlaski wymagających remontów i wyposażenia w instalację	44
Tabela 15. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski – sfera społeczna	45

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Lokalizacja wydzielonych obszarów Miasta Międzyrzec Podlaski	9
Ryc. 2. Wskaźniki obciążenia demograficznego.....	10
Ryc. 3. Udział poszczególnych grup ludności Miasta Międzyrzec Podlaski w latach 2010-2015	11
Ryc. 4. Piramida wieku mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski w roku 2015.....	12
Ryc. 5. Struktura wykształcenia mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski.....	12
Ryc. 6. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	13
Ryc. 7. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015.....	15
Ryc. 8. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – rozkład przestrzenny	18
Ryc. 9. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – rozkład przestrzenny.....	20
Ryc. 10. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru – rozkład przestrzenny	24
Ryc. 11. Liczba osób pobierających zasiłki z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru – rozkład przestrzenny	26
Ryc. 12. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców danego obszaru – rozkład przestrzenny.....	29
Ryc. 13. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym – rozkład przestrzenny	31
Ryc. 14. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru w wieku przedprodukcyjnym – rozkład przestrzenny	33
Ryc. 15. Podmioty gospodarki narodowej Miasta Międzyrzec Podlaski – analiza wskaźnikowa za lata 2010-2015.....	34
Ryc. 16. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej – porównanie	35
Ryc. 17. Lokalizacja na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski obszaru koncentracji działalności gospodarczej	35
Ryc. 18. Sieć hydrograficzna Miasta Międzyrzec Podlaski	37
Ryc. 19. Położenie obszarów chronionych na tle granic Miasta Międzyrzec Podlaski	38
Ryc. 20. Położenie Miasta Międzyrzec Podlaski na tle województwa lubelskiego	41
Ryc. 21. Położenie Miasta Międzyrzec Podlaski na tle powiatu bialskiego	42
Ryc. 22. Rejestrowe zabytki nieruchomości na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski	43
Ryc. 23. Obszar zdegradowany na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski	53
Ryc. 24. Obszar rewitalizacji na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski	54